

Materiały metodyczne

opracowane przez uczestników Projektu

WIELOKULTUROWĄ ŚCIEŻKĄ

zrealizowanego w ramach Programu dla Tolerancji, ze środków Fundacji Batorego i Fundacji Żydowskiego Życia i Kultury im. Tada Taubego

Konsultacja i redakcja: Maria M. Ferenc

Łomża, maj 2008

SPIS TREŚCI

Wstęp	s. 3
I. Projekty edukacyjne dla przedszkoli	
1. Ślady Romów i Żydów na ziemi podlaskiej	s. 4
2. Poznajemy inne kultury	s. 10
2.1. Śladami dawnych mieszkańców ziemi łomżyńskiej	s. 12
2.2. Nie-Polak w naszym przedszkolu	s. 17
II. Projekty edukacyjne dla szkoły podstawowej	
1. Repatrianci w naszym środowisku	s. 23
2. Ku tolerancji	s. 30
3. Jesteśmy różni	s. 37
4. Nasz region	s. 41
III. Projekty edukacyjne dla gimnazjum	
1. Zapomniana Piątnica	s. 46
2. Polska miejscem dialogu kultur, religii, tradycji	s. 51

Wstęp

Materiały są rezultatem uczestnictwa nauczycieli w kursie doskonalącym, współorganizowanym przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łomży w roku szkolnym 2007/2008. Szkolenie stanowiło komponent projektu „Wielokulturową ścieżką”, zrealizowanego przez Stowarzyszenie „Edukator”, a wspieranego przez Fundację im. S. Batorego i Fundację Żydowskiego Życia i Kultury im. T. Taubego. Koordynacją wszystkich działań w ramach projektu, podobnie jak poprzednio, zajmowała się Marzena Rafalska. Celem projektu było upowszechnienie edukacji wielokulturowej w szkołach województwa podlaskiego. To już nasze drugie przedsięwzięcie w tym obszarze edukacji. Pierwsze także zaowocowało podobnym wydawnictwem. Publikacja jest dostępna na stronach internetowych organizacji zaangażowanych w projekt.

Uczestnikami projektu byli chętni nauczyciele z przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, dlatego w zbiorze znajdują się opracowania odpowiednie do tych etapów edukacji. Ich autorzy wykorzystali wiedzę zdobytą podczas szkolenia i wycieczek. Mieli bowiem okazję osobiście stykać się z działalnością ogólnopolskich i regionalnych instytucji kultury, które profesjonalnie zachowują dla przyszłych pokoleń ślady przeszłości i jednocześnie utrwalają obecny dorobek Litwinów, Żydów, Tatarów mieszkających na Podlasiu i Suwalszczyźnie.

Mamy nadzieję, że propozycje projektów oraz przykładowe scenariusze różnych zajęć posłużą nauczycielom jako inspiracja do podejmowania podobnych przedsięwzięć. Jesteśmy głęboko przekonani o potrzebie upowszechniania takich materiałów oraz promowania dokonań Koleżanek i Kolegów Nauczycieli. Życzymy wiele satysfakcji z pracy, także z wykorzystaniem pomysłów zawartych w tym zbiorze.

Maria Ferenc

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA PRZEDSZKOLI

Przykład pierwszy

Opracowały:

Urszula Nerwińska i Alicja Zaniewska - PP nr 14 w Łomży

Iwona Dąbrowska i Teresa Mariak - PP nr 15 w Łomży

Tytuł projektu: Ślady Romów i Żydów na ziemi podlaskiej

Cele:

- zapoznanie z kulturami innych narodowości zamieszkujących nasz region,
- kształtowanie w społeczności przedszkolnej i lokalnej postaw tolerancji i otwartości,
- objęcie rodziców problematyką wielokulturowości.

Działania:

1. Zapoznanie ze społecznością żydowską żyjącą dawniej na Ziemi Łomżyńskiej na podstawie zdjęć, ilustracji, filmu
2. Zapoznanie z tradycją i kulturą Romów - spotkanie z przedstawicielką tej narodowości.
3. Wycieczka śladami kultury żydowskiej i romskiej ulicami Łomży oraz do Muzeum Północno-Mazowieckiego
4. W rytmach muzyki cygańskiej i żydowskiej - nauka elementów tańca żydowskiego i romskiego
5. Obejrzenie w Teatrze Lalki Aktora przedstawienia pt. „Bajka o Lejzorku Rosztwańcu”
6. Bajki cygańskie i żydowskie – cykl poświęcony poznaniu wybranych utworów literatury dziecięcej obu narodowości
7. Przygotowanie na podstawie wybranej bajki teatrzyku kukielkowego i zaprezentowanie go społeczności przedszkolnej i lokalnej
8. Wykonanie i degustacja tradycyjnych potraw cygańskich i żydowskich
9. Impreza integracyjna pod hasłem „Dzień cygański i żydowski w przedszkolu”
10. Wystawa wykonanych przez dzieci prac plastycznych na temat kultury żydowskiej i romskiej

Czas realizacji: marzec - maj 2008 r.

Potrzebne materiały:

- ilustracje, zdjęcia, tablice graficzne, napisy, wyrazy do globalnego czytania,
- książki i czasopisma,
- filmy, płyty lub kasety z nagraniami muzycznymi,
- materiały do działalności plastyczno-konstrukcyjnej.

Partnerzy:

- Muzeum Północno- Mazowieckie w Łomży
- Teatr Lalki i Aktora w Łomży
- Biblioteki publiczne

Rezultaty:

Przegląd dorobku projektu – spotkanie integracyjne i prezentacje dzieci

PROPOZYCJE ZAJĘĆ Z DZIEĆMIScenariusz 1**Temat:** Żydzi w Łomży- rozmowa w oparciu o zdjęcia, ilustracje i film**Cel ogólny:** zapoznanie z kulturą żydowską w regionie północno-wschodnim**Cele szczegółowe:**

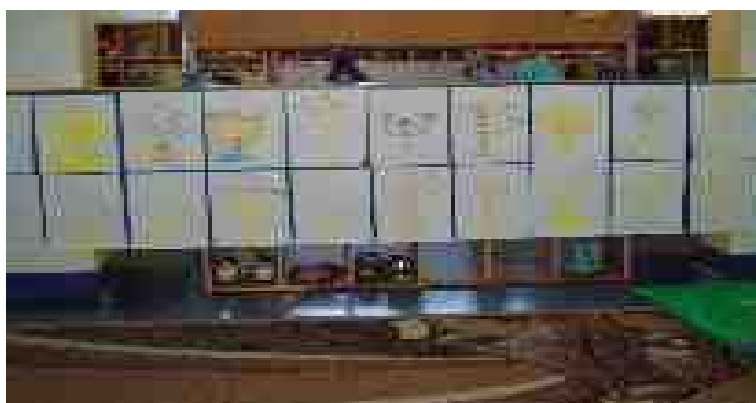
- poznanie historii Żydów polskich na przykładzie naszego miasta i okolic,
- poznanie elementów charakterystycznych dla kultury żydowskiej (np. ubiór, ważniejsze święta, budownictwo, muzyka),
- wzbogacenie słownictwa dzieci o wyrazy mające związek z kulturą żydowską: szalom, jarmułka, rabin, synagoga, menora, maca.

Metody:

- eksponujące: film, ekspozycja
- podające: pogadanka, objaśnienie

Formy: zbiorowa, indywidualna jednolita**Materiały dydaktyczne:** zdjęcia, ilustracje, film, podpisy do globalnego czytania, nagranie muzyki żydowskiej**Czas realizacji:** jednostka dydaktyczna**Przebieg zajęć:**

1. Wprowadzenie na podstawie ilustracji przedstawiającej rodzinę Icka
2. Prezentacja kultury żydowskiej w oparciu o zdjęcia, film i ilustracje
3. Przyporządkowanie podpisów do obrazków (globalne czytanie wyrazów: jarmułka, rabin, synagoga, menora, maca)
4. Wysłuchanie fragmentów muzyki żydowskiej
5. Praca przy stoliku - karty pracy dla każdego dziecka
 - a) łączenie nazwy z obrazkiem – dzieci 6-letnie
 - b) wypełnianie konturu menory dowolną techniką – 5-latki
6. Podsumowanie zajęć

Prace przedszkolaków na wystawie

Scenariusz 2

Temat: „Cyganie są wśród nas” – spotkanie z przedstawicielką narodowości romskiej

Cel ogólny: poznanie historii i kultury narodowości romskiej

Cele szczegółowe:

- poznanie charakterystycznego stroju romskiego,
- poznanie zwyczajów i tradycji związanych z kulturą romską,
- rozpoznawanie brzmienia muzyki romskiej,
- kształtowanie postawy otwierania się na inne kultury, wyzwalamie z uprzedzeń i stereotypów

Metody:

- podające: opowiadanie, pogadanka,
- praktyczne: pokaz, ćwiczenia,
- eksponujące: film, pokaz połączony z przeżyciem.

Formy pracy: indywidualna jednolita, zbiorowa, grupowa zróżnicowana.

Materiały dydaktyczne: nagranie z koncertu muzyki cygańskiej, sprzęt RTV, strój cygański

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Spotkanie z gościem – przedstawicielem kultury romskiej
2. Opowiadanie na temat tradycji i obyczajów związanych z kulturą romską
3. Prezentacja stroju cygańskiego. Pokaz tańca. Podkreślenie roli stroju dla ekspresyjności

Gość w otoczeniu przedszkolaków – i fragment ekspozycji stroju romskiego

4. Wspólna zabawa przy muzyce cygańskiej

5. „Cyganie” – grupowe wyklejanie sylwety Cygana i Cyganki – collage
6. Zakończenie, podsumowanie zajęć (wrażenia, refleksje, ocena)

Scenariusz 3

Temat: Wycieczka śladami kultury żydowskiej i romskiej ulicami Łomży oraz do Muzeum Północno - Mazowieckiego

Cel ogólny: odszukanie i rozpoznawanie elementów kultury żydowskiej i romskiej na terenie miasta Łomża

Cele szczegółowe:

- odnajdywanie śladów kultury żydowskiej: budownictwo, tablice pamiątkowe, nagrobki
- zapoznanie z elementami charakterystycznymi dla kultury żydowskiej i romskiej poprzez oglądanie ekspozycji w Muzeum
- bogacenie słownictwa o wyrazy związane ze śladami żydowskimi i romskimi w Łomży

Metody:

- eksponująca: ekspozycja, wystawa, pokaz połączony z przeżyciem
- podająca: opowiadanie, objaśnianie

Formy: zbiorowa, indywidualna jednolita

Materiały: wystawa, eksponaty, zabytki, tablice pamiątkowe, pomniki.

Czas realizacji: 2 jednostki dydaktyczne

Przebieg zajęć:

1. Zapoznanie dzieci z celem wycieczki i zasadami bezpieczeństwa
2. Spacer ulicami miasta, zwrócenie uwagi na miejsca związane z dawną obecnością Żydów, np. tablica pamiątkowa przy ul. Senatorskiej oraz nagrobki na starym cmentarzu

Przedшкоlaki na spacerze w części Łomży dawniej zamieszkałej przez ludność żydowską

3. Zwiedzanie z przewodnikiem wystawy w Muzeum Północno-Mazowieckim dotyczącej śladów kultury żydowskiej i rromskiej na Ziemi Łomżyńskiej
4. Swobodne wypowiedzi dzieci nt. wycieczki. Utrwalenie podstawowych informacji związanych z historią i kulturą żydowską oraz rromską

Scenariusz 4

Temat: W rytmach muzyki żydowskiej – nauka tańca

Cel ogólny: poznanie charakterystycznego brzmienia muzyki żydowskiej

Cele szczegółowe:

- poznanie muzyki żydowskiej, najczęściej występujących instrumentów oraz typowych ruchów i gestów tancerzy cygańskich,
- kształtowanie umiejętności odtwarzania kroków tańca

Metody:

- eksponująca: pokaz z przeżyciem
- podająca: opowiadanie, objaśnianie
- praktyczna: pokaz, ćwiczenia

Formy: zbiorowa, indywidualna jednolita

Materiały: nagranie utworu muzycznego, sprzęt do odtwarzania muzyki

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć

1. Przypomnienie wiadomości o kulturze żydowskiej
2. Wysłuchanie i analiza utworu muzycznego
 - określenie nastroju, tempa, dynamiki
 - rozpoznawanie instrumentów
3. Nauka podstawowych kroków tańca, powtarzanie fragmentami
4. Próby tańca w całości
5. Podsumowanie zajęcia – ewaluacja

Scenariusz 5

Temat: „Skąd się wzięły skrzypce?” – zapoznanie z baśnią cygańską

Cel ogólny: zapoznanie z literaturą dziecięcą innych narodów na podstawie bajki cygańskiej

Cele szczegółowe:

- zapoznanie z treścią bajki cygańskiej „Skąd się wzięły skrzypce?”
- zapoznanie z wyglądem i brzmieniem skrzypiec; rozpoznawanie brzmienia skrzypiec wśród innych instrumentów
- poznanie innych instrumentów charakteryzujących kulturę rromską

Metody:

- eksponująca: pokaz połączony z przeżyciem,
- podająca: opowiadanie, objaśnianie,

- praktyczne.

Formy: zbiorowa, indywidualna jednolita

Materiały: skrzypce, baśń cygańska „Skąd się wzięły skrzypce?”, ilustracje, rozsypanka wyrazowa, puzzle, płyta CD, odtwarzacz

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć

1. „Skąd się wzięły skrzypce?” – wysłuchanie baśni cygańskiej i rozmowa o niej
2. Pokaz skrzypiec w naturalnej postaci, omówienie ich kształtu i budowy (pudło, struny, smyczek), pokaz sposobu gry na tym instrumencie
3. Wysłuchanie dowolnego utworu w wykonaniu ucznia szkoły muzycznej.
4. Rozpoznawanie brzmienia skrzypiec w prezentowanej muzyce cygańskiej
5. Swobodna interpretacja ruchowa wysłuchanego utworu
6. Podpisanie na ilustracji wybranych elementów skrzypiec (rozsypanka wyrazowa)
7. Puzzle – składanie z części poznanego instrumentu
8. Ewaluacja zajęć – termometr nastroju.

Przedstawienie teatralne w przedszkolu

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA PRZEDSZKOLI

Przykład drugi

Tytuł projektu: Poznajemy inne kultury

Autorki:

Maria Skrodzka i Katarzyna Sokołowska – PP nr 9 w Łomży

Cele:

- Zapoznanie dzieci z kulturami innych narodowości zamieszkujących w naszym mieście dawniej i obecnie (Żydzi, Czeczeni,)
- Interesowanie się życiem innych ludzi na ziemi, poznawanie ich zwyczajów, folkloru, sposobu odżywiania się i ubierania oraz języka, którym się posługują
- Kształtowanie w społeczności przedszkolnej i lokalnej postaw tolerancji i otwartości na odmienność; nabywanie umiejętności przyjmowania innych takimi, jakimi są - poszanowanie inności współmieszkańców (kultura, obyczaje, religia)
- Objęcie rodziców problematyką wielokulturowości
- Stworzenie nowej, ciekawej oferty edukacyjnej dla przedszkola

Czas realizacji: jeden tydzień (tematyka kompleksowa POZNAJEMY INNE KULTURY), odwoływanie się do tej tematyki przy innych okazjach w ciągu roku szkolnego; dzieci z Ośrodka dla Uchodźców z Czerwonego Boru goszczą co roku w naszym przedszkolu na obchodach Dni Niepodległości (11 listopada) i w harcerskiej imprezie integracyjnej ZUCHOLANDIA (maj).

Potrzebne materiały:

- ⇒ Ilustracje, zdjęcia, tablice graficzne, rysunki
- ⇒ Książki i czasopisma
- ⇒ Filmy, płyty lub kasety z nagraniami muzyki, DVD
- ⇒ Materiały do działalności plastyczno-konstrukcyjnej

Partnerzy:

- Biblioteki publiczne: miejska i osiedlowe
- Ośrodek dla Uchodźców w Czerwonym Borze

Rezultaty:

- Przekazanie opracowań metodycznych do przedszkoli w miejscowości
- Upowszechnianie w środowisku lokalnym działalności dzieci w ramach projektu (wystawa prac plastycznych w przedszkolu)
- Informacja na stronie internetowej przedszkola (www.republika.pl/przedszkole9lomza)

Informacja do rodziców

Drodzy Rodzice!

Do polskich przedszkoli coraz częściej uczęszczają dzieci innych ras, kultur i wyznań. Pojawia się problem odmienności dzieci imigrantów. Zjawisko, z którym mamy do czynienia w Polsce, dalekie jest jeszcze od wielokulturowego świata dzieci w innych krajach takich, jak Belgia, Holandia, Niemcy czy Anglia, jednakże i w naszym kraju, a także w naszym mieście zjawisko to występuje. Sytuacja ta rodzi potrzebę tworzenia nowych programów edukacyjnych, które mają na celu zapoznanie dzieci z kulturami innych narodowości oraz kształtowanie w społeczności przedszkolnej i lokalnej postaw tolerancji i otwartości na odmiennosc.

Nauczycielki z naszego przedszkola uczestniczyły w kursie doskonalącym pod nazwą „Wielokulturową ścieżką” zorganizowanym przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Na szkoleniu tym zostały zainspirowane do stworzenia projektu edukacyjnego, podczas realizacji którego będą mogły podzielić się zdobytą wiedzą i doświadczeniem ze społecznością przedszkolną (współpracownicy, dzieci) i lokalną (rodzice, opiekunowie).

W najbliższym tygodniu (10 - 14 marca 2008 r.) w dwóch grupach dzieci sześciolletnich (IV i V) będzie realizowany projekt edukacyjny pod nazwą: **Poznajemy inne kultury**. Dotyczyć on będzie kultury żydowskiej oraz czeczeńskiej. Dzieci poznają zwyczaje, bajki, tańce i zabawy żydowskie i czeczeńskie. Wybierzemy się na wycieczkę ulicami naszego miasta, by poznać miejsca związane z kulturą żydowską. Spotkamy się z przedstawicielami Ośrodka dla Uchodźców w Czerwonym Borze. Dzieci wykonają prace plastyczne na temat „W świecie innych kultur”. Podsumowaniem projektu będzie quiz wiedzy zdobytej w minionym tygodniu.

Mamy nadzieję, że powyższe działania zaowocują w przyszłości i dzieci nasze wbrew stereotypom i uprzedzeniom, które przecież funkcjonują w naszym społeczeństwie - będą tolerancyjne i otwarte na inne kultury.

Nauczycielki: *Maria Skrodzka i Katarzyna Sokołowska*

Scenariusze zajęć w ramach projektu

Cz. I. ŚLADAMI DAWNYCH MIESZKAŃCÓW ZIEMI ŁOMŻYŃSKIEJ

Scenariusz zajęć 1.

Temat: Poznanie wybranej bajki żydowskiej ze zbioru „Bajki żydowskie” Nashera Barasha pt. „Głos z nieba”

Cel ogólny: zdobywanie wiedzy o kulturze Żydów polskich

Cele szczegółowe:

- dziecko nabywa umiejętność słuchania tekstu czytanego
- rozumie charakterystyczne słowa dla kultury żydowskiej, np. szalom, rabin, Tora, maca i czyta nazwy w powiązaniu z obrazkiem, zdjęciem itp.
- poznaje stare imiona hebrajskie, jak np. Salomon, Dawid, Sara, Abraham i inne
- charakteryzuje postacie występujące w bajce, ocenia postawy bohaterów, uzasadnianie swoje sądy
- poznaje, rozumie i utrwała pozytywne cechy charakteru (prawdomówność, uczciwość ...)
- przeżywa piękne zachowania, jest wrażliwe na brzydotę zła

Metody:

- podająca: pogadanka, objaśnienie
- eksponująca: ilustracje

Formy pracy:

- ⇒ zbiorowa jednolita
- ⇒ indywidualna jednolita

Materiały dydaktyczne:

- książka z bajkami
- ilustracje do bajki
- napisy do globalnego czytania
- nagranie piosenki i sprzęt do odtwarzania

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Wysłuchanie piosenki „Hewenu shalom alechem”

Hewenu shalom alechem/3x

Hewenu shalom, shalom, shalom alechem.

A pokój niech będzie z nami /3x

Hewenu shalom, shalom, shalom alechem.

2. Rozmowa dotycząca treści piosenki, wyjaśnienie znaczenia słowa „szalom” - pozdrowienie w języku hebrajskim - „pokój wam”
3. Wysłuchanie bajki Nashera Barasha pt. „Głos z nieba” ze zbioru BAJKI ŻYDOWSKIE, prezentowanie ilustracji do w.w. bajki, czytanie niektórych nazw i imion występujących w bajce. Umieszczenie ich na tablicy
4. Rozmowa mająca na celu zrozumienie sensu moralnego bajki (morału), ocenę postawy bohaterów i uzasadnienie swoich sądów oraz wprowadzenie w niektóre elementy kultury żydowskiej (wzajemne pozdrawianie – powitanie, czytanie świętej księgi Tory i przestrzeganie prawa, święto szabas i inne)
5. Zabawa przy muzyce żydowskiej - taniec spontaniczny - zapowiedź nauki prawdziwego żydowskiego tańca na innych zajęciach.
6. Praca przy stoliku: rysowanie ilustracji do wysłuchanej bajki
7. Podsumowanie zajęć

M. Skrodzka czyta przedszkolakom bajkę żydowską

Scenariusz zajęć 2.

Temat: Śladami kultury żydowskiej- prezentacja multimedialna

Cel ogólny: zdobywanie wiedzy o kulturze żydowskiej i dawnych mieszkańcach ziemi łomżyńskiej pochodzenia żydowskiego, rozbudzanie zainteresowań kulturą innych ludzi

Cele szczegółowe:

- dziecko bogaci słownik o terminy związane z kulturą żydowską (rabin, Tora, synagoga, kirkut, szabas, menora, maca),

- dziecko ogląda na zdjęciach i rysunkach miejsca, budowle (synagoga, która była kiedyś w Łomży, cmentarze żydowskie, miasteczko Tykocin, charakterystyczny strój, rekwizyty religijne)

Metody:

- podająca: pogadanka, objaśnienie
- eksponująca: pokaz obrazków i eksponatów, film

Formy pracy:

- ⇒ zbiorowa jednolita
- ⇒ indywidualna jednolita

Materiały dydaktyczne:

- ilustracje luźne
- napisy do globalnego czytania
- nagranie muzyki –podkładu do zabawy muzyczno-ruchowej, sprzęt do odtwarzania
- płyta ze zdjęciami synagog, rekwizytów religijnych charakterystycznych dla kultury żydowskiej, miasteczka Tykocin, kirkutów – cmentarzy żydowskich

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Poznanie zabawy muzyczno – ruchowej „Stary Abraham”.
 2. Poznanie historii Żydów w Polsce na przykładzie łomżyńskiego.
- Prezentacja elementów kultury żydowskiej w opowiadaniu ilustrowanym zdjęciami prezentowanymi na DVD, eksponatami, publikacjami, zdjęciami z albumów i książek.

Przedszkolaki rozpoznają na obrazkach symbole kultury żydowskiej

Wysłuchanie opowieści o historii Żydów w Łomży: kiedy się tu osiedlili, czym się zajmowali, gdzie były ich siedziby, co się z nimi stało.

3. Czytanie globalne (powtarzanie) kartek z napisami słów: rabin, Tora, synagoga, kirkut, macewa, szabas, menor, tałas, jarmułka, maca – podpisów pod obrazkami.

4. Utrwalanie znaczenia poznanych wyrazów przez łączenie ich z ilustracjami. Wspólne wykonanie gazetki na tablicy.

5. Kolorowanie /wyklejanie/ rysowanie menory - karty pracy dla każdego dziecka. Technika wybrana przez nauczyciela stosownie do posiadanych przez dzieci umiejętności lub ich swobodny wybór.

6. Podsumowanie prac plastycznych.

8. Zabawa „Stary Abraham” – utrwalanie.

Opis zabawy

Stary Abraham miał siedmiu synów,

Siedmiu synów miał stary Abraham.

A oni siedli i nic nie jedli,

tylko śpiewali sobie tak:

Prawa ręka!

Stary Abraham miał siedmiu synów,

Siedmiu synów miał stary Abraham.

A oni siedli i nic nie jedli,

tylko śpiewali sobie tak:

Prawa ręka!

Lewa ręka!

Dzieci stoją lub siedzą (ze skrzyżowanymi nogami) w kole. W środku stoi osoba prowadząca. Wspólnie śpiewają piosenkę, uderzając dłońmi o kolana. Prowadzący mówi: Prawa ręka! I potrząsa nią, a dzieci go naśladują. Po każdym odśpiewaniu piosenki osoba prowadząca wymienia nazwę kolejnej części ciała, a dzieci powtarzają nazwy wymienione już wcześniej, dodając do nich nową, np. Prawa ręka, lewa ręka, prawa noga, lewa noga! Śpiewając piosenkę, poruszają zawsze częścią ciała wymienioną jako ostatnią.

Scenariusz zajęć 3.

Temat: „W krainie żydowskiej muzyki” – nauka tańca izraelskiego „Koziołeczek”

Cele:

- poznanie charakterystycznego brzmienia muzyki żydowskiej.
- kształtowanie umiejętności odtwarzania kroków tańca, nabywanie umiejętności estetycznego poruszania się w tańcu

Metody:

- podająca: opis tańca, instrukcja – objaśnienie
- ćwiczenia praktyczne

Formy pracy:

⇒ indywidualna jednolita

Materiały dydaktyczne:

- ◆ nagrania (płyta) utworów muzycznych
- ◆ sprzęt do odtwarzania

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Przypomnienie wiadomości o kulturze żydowskiej zdobytych podczas poprzednich zajęć.
2. Wysłuchanie i analiza utworów muzycznych: taniec izraelski „KOZIOŁECZEK” i SHIMRILI AL. HAMAHHGINAH (taniec medytacyjny w opracowaniu PSPZ KLANZA), i inna muzyka żydowska ze zbiorów własnych
 - określenie tempa, dynamiki, charakteru,
 - rozpoznanie instrumentów (m. in. klarnet)
3. Pokazanie i wyjaśnienie sposobu tańczenia „Koziołeczka”. Nauka podstawowych kroków tańca. Powtarzanie fragmentami.
4. Odtanieczenie całości utworu (nawet kilkakrotnie, jeśli dzieciom sprawia on przyjemność).
5. Ewaluacja zajęć, zaznaczanie minkami na planszy – tablicy, czy zajęcia się podobały w skali trzy-stopniowej (podołały się – minka uśmiechnięta, tak sobie – minka z kreska prosta i nie podołały mi się – minka smutna)

Opis tańca izraelskiego KOZIOŁECZEK

Ustawienie: szpaler parami, twarzą do siebie. Podanie rąk prawych (trzymać), lewych (trzymać), 3-krotnie potrząsanie dłońmi (góra, dół). Pierwsza para cwałuje 8 kroków (środkiem szpaleru) i 8 kroków cwałem na miejsce – pozostali klaszczą. Teraz szybkim krokiem pary rozchodzą się i idą do tyłu, spotykają się na końcu i poprzehodzą przez bramkę utworzoną przez pierwszą parę (która teraz stanie się ostatnią). Powtarzamy od początku.

Scenariusz zajęć 4. (wycieczka)

Temat: Spacerkiem po ulicach miasta i po cmentarzu żydowskim – wycieczka na łomżyński cmentarz żydowski

Cele:

- poznanie historii Żydów łomżyńskich oraz ważniejszych zabytków: miejsce dawnej synagogi, szpitala żydowskiego i kirkutu na ulicy Rybaki
- kształtowanie szacunku dla wkładu dawnych mieszkańców w rodzimą kulturę.
- nabywanie postaw tolerancji i otwartości na inne kultury

Plan:

1. Informacja skierowana do rodziców i dzieci o zakresie i celach wycieczki.
2. Przypomnienie podstawowych zasad zachowania bezpieczeństwa w czasie jazdy autobusem komunikacji miejskiej i poruszania się grupy po drogach publicznych.
3. Zwiedzanie miejsc – pamiątek kultury żydowskiej:
 - miejsce dawnej synagogi,
 - miejsce dawnego szpitala żydowskiego,
 - kirkut na ulicy Rybaki
4. Powrót do przedszkola autobusem komunikacji miejskiej.
5. Omówienie wycieczki. Rysowanie na temat: Co zapamiętałem/łam z wycieczki?

CZ. II. NIE - POLAK W NASZYM PRZEDSZKOLU

Scenariusz zajęć 5.

Temat: Spotkanie z przedstawicielką narodowości czeczeńskiej – mentorką, panią Sasitą Abmuslimow

Cel ogólny: zapoznanie z historią i kulturą Czeczenów

Cele szczegółowe:

- dziecko poznaje charakterystyczny wygląd Czeczenów i kilka słów w ich języku
- poznaje przyczyny przyjazdu do Polski rodziny Muslima – kolegi z grupy
- kształtuje przyjazny stosunek do narodu czeczeńskiego poprzez rozumienie ich zachowania w sytuacjach codziennych (używanie własnego języka, przebywanie w swoim gronie, kultywowanie tradycji)
- poznaje czeczeńską legendę o wilczycy

Metody:

- podające: rozmowa, prelekcja
- praktyczne: pokaz, demonstracja

Formy pracy:

- ⇒ indywidualna jednolita
- ⇒ zbiorowa jednolita

Materiały dydaktyczne:

- ◆ rekwizyty przyniesione przez gościa
- ◆ mapa fizyczna Europy i Azji
- ◆ flaga Czeczenii

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie i przedstawienie gościa oraz zaprezentowanie programu spotkania.
2. Wysłuchanie opowieści o rodzinnym kraju Muslima, o zwyczajach, tradycjach, religii i kulturze, wzbogacanie słownika dziecka, obejrzenie stroju i innych ważnych rekwizytów (dywanik do modlitwy, chusta...)

Mama czecheńskiego kolegi prezentuje przedszkolakom tradycyjny strój i przygotowanie do modlitwy

3. Pokaz przygotowywania specjalnej potrawy.
4. Zapoznanie z legendą czecheńską o wilczycy opowiadaną przez czecheńskich starców

Czecheńska legenda o wilczycy

Dawno, dawno temu w zamierzchłych czasach, Bóg postanowił stworzyć wszechświat. Zasiedlił Ziemię ludźmi, zwierzętami i innymi stworzeniami. Dał im wskazówki jak mają żyć: "Przestrzegajcie moich przykazań. Żyćcie w pokoju i zgodzie!" Bóg tak bardzo kochał swoje dzieci, że podarował im raj. I wówczas świat stał się piękny, na Ziemi rozkwitało szczęście, ludzie obdarzali się szacunkiem, przyjaźnią i miłością. Ale nic nie może trwać wiecznie. Po wielu, wielu latach wszyscy zapomnieli o Bożych wskazówkach. Ludzie zaczęli się zabijać, duże i silne zwierzęta pożerały małe i słabe. Wszyscy bez wyjątku, chcąc zaspokoić swoją próżność i pychę usiłowali stać się władcami Ziemi. Jedynie skromna Wilczyca nie uległa niecznym pragnieniom. Ostrzegała, że Bóg stworzył wszystkich równymi, że złe uczynki naruszają jego przykazania, że Bóg skieruje na Ziemię swój gniew i wszystkich ukarze. Nikt jednak nie chciał słuchać przestrogi Wilczycy. Gdy Bóg dojrzał, że w raj, który podarował ludziom zapanowała przemoc, panoszył się brud i błoto, wysłał na Ziemię swoich Aniołów aby przywołały ludzi do rozsądku. Ludzie nie posłuchali dobrych rad Aniołów. Zagniewany nieposłuszeństwem Bóg postanowił zniszczyć wszystko co żyje na Ziemi, sprawił że jej powierzchnia stała się gładka jak rzeczny kamień. I spadła na Ziemię wielka klęska. Słońce przybrało barwę krwawoczerwoną, a ludzi ogarnęło przerażenie. Z nieba sypał się żółty piasek dławiąc wszystkie stworzenia. Łoskoty grzmotów sprawiły, że ogłuchły. Skrzenie błyskawic oślepiło wzrok. Silnie zatrzęsała się ziemia, wprawiając w dreszcz przerażenia nawet najodważniejszych. Runęły góry. Spadające skały grzebały żywych. Lodowaty wicher wyrывał drzewa z korzeniami, zbił z nóg i unosił het. Zwierzęta

szukając ratunku miotały się w panice. Jedynie Wilczyca zachowała spokój. Spoglądając na wielkie nieszczęście, troskliwie osłaniała swoje wilczęta. Bóg dostrzegł w końcu nie poddającą się jego woli Wilczycę i tym silniejszy skierował na nią gniew. Dmący wicher sprawił, że wilcza skóra zaczęła pękać i odpadać, lecz Wilczyca nadal nie poddawała się. Wiatr rozrywał jej ciało, lecz ona wytrwała. A ludzie, którzy uroili sobie, że są władcami Ziemi, tchórzliwie skryli się za Wilczycą próbując ratować swe grzeszne dusze. W obliczu gniewu Boga Wilczyca opadała z sił. Pogodzona z losem zdawała sobie sprawę, że czeka ją już tylko śmierć. Jej spokój i odwaga zdumiały i zaimponowały Bogu. Powstrzymał szalejące żywioły i rzekł: "Zobaczyłem na tej grzesznej Ziemi jedyne zacne stworzenie, dzięki któremu daruję wam życie. Nie wybaczam wam jednak!". I Bóg odwrócił się od Ziemi. Na Ziemi znów zapanowała zgoda i spokój. Wszyscy cieszyli się z nowo odzyskanego życia. Wilczyca wylizła się z ran i z dumą ogłosiła: "Gdybym to wiedziała, żem taka silna, trzymałabym Ziemię pod łapą, aby panował tu zawsze pokój". Ludzie usłyszawszy co rzekła Wilczyca, przerażili się niebywale. Nie byli w stanie opanować strachu i hańby. Zamiast okazać wdzięczność Wilczycy i modlić się do Boga o wybaczenie grzechów, zapałali gwałtowną nienawiścią do Wilczycy i ją zabili.

Od tamtych czasów ludzie tępią i zabijają wilki, pragnąc w ten sposób zatrzeć pamięć o swojej winie wobec Boga. Wilki od tamtej pory wyją żałośnie spoglądając na niebo i wzywając Boga do powrotu, przebaczenia naszych grzechów i przywrócenia sprawiedliwości na Ziemi. Dla narodu czeczeńskiego Wilczyca, która ocaliła świat, jest symbolem odwagi i niezłomności, uosobieniem wolności i życia na Ziemi.

5. Omówienie tradycji rodzinnych i obyczajów związanych z kulturą czeczeńską - seria pytań dzieci i odpowiedzi gościa.

6. Pożegnanie. Wręczenie gościowi pamiątki – podziękowania (kartka z logo przedszkola).

Scenariusz zajęć 6.

Temat: Goszczenie reprezentantów Ośrodka dla Uchodźców w Czerwonym Borze -prezentacja multimedialna „My wolni w Polsce”, pokaz tańców narodowych z Czeczenii

Cel ogólny: zapoznanie z życiem i kulturą Czeczenów

Cele szczegółowe:

- dziecko poznaje godło, flagę i położenie kraju Czeczenia na mapie
- zapoznaje się z elementami kultury islamskiej
- zapamiętuje nowe słowa i ich znaczenie związane z religią islamską, wzbogaca słownik o pojęcia: muzułmanin, meczet, Mekka itp.
- dziecko poznaje czeczeński strój ludowy i brzmienie muzyki czeczeńskiej
- odczuwa zadowolenie z efektu końcowego wykonanej pracy plastycznej
- rozumie potrzebę okazywania życzliwości i dobroci wobec innych, zna wartość koleżeństwa i przyjaźni.

Metody:

- podająca: pogadanka, objaśnienie
- eksponująca: pokaz obrazków i eksponatów, film
- praktyczna: pokaz tańców

Formy pracy:

- ⇒ indywidualna jednolita
- ⇒ zbiorowa jednolita

Materiały dydaktyczne:

- ◆ ilustracje luźne lub w książkach, ewentualnie rekwizyty
- ◆ napisy do globalnego czytania
- ◆ film, nagranie muzyki i sprzęt do odtwarzania
- ◆ materiały do pracy plastycznej

Czas realizacji: jednostka dydaktyczna

Przebieg zajęć:

1. Prezentacja elementów kultury czeczeńskiej związanej z kulturą czeczeńską i religią islamską poprzez pokaz zdjęć na DVD, eksponatów i publikacji.
2. Globalne czytanie (powtarzanie) kartek z napisami słów: Koran, Mahomet, muzułmanin, mekka, ramadan. Wykonanie gazetki na tablicy.
3. Wspólne oglądanie występu zespołu artystycznego z Ośrodka dla Uchodźców w Czerwonym Borze. Zwrócenie uwagi na muzykę, stroje, kroki taneczne i pieśni ludowe. Komentarze objaśniające dokonywane przez gości – opiekunów grupy.

Taniec w tradycyjnych strojach – występ dzieci

4. Wspólna zabawa przy muzyce czeczeńskiej - taniec spontaniczny- naśladowanie ruchów gości.
5. Portret Czeczena lub Czeczenki w stroju ludowym - grupowe wyklejanie sylwet tekturowych materiałami tekstylnymi, bibułą.
6. Wręczenie gościom w podziękowaniu i na pamiątkę podziękowań wykonanych przez dzieci (kartki z logo przedszkola).
7. Podsumowanie zajęć.

Podsumowanie realizacji projektu edukacyjnego

A/. Wystawia pod hasłem POZNAJEMY INNE KULTURY

* Wykonywanie prac plastycznych na temat: Co zapamiętałem (-łam) z zajęć o innych kulturach; Portret Czeczena lub Czeczenki - grupowe wyklejanie sylwet; Ilustracja do wysłuchanej bajki; Wrażenia po wycieczce śladami dawnych mieszkańców Łomży - rozwijanie aktywności plastycznych kształtujących wyobraźnię, rozwijających wrażliwość i ekspresję twórczą.

* Prezentacja tych prac, wystawa na holu. Pokaz tańców żydowskich, spontaniczna zabawa przy muzyce żydowskiej i czeczeńskiej. Zabawa muzyczno – ruchowa „Stary Abraham”.

Zabawa przedszkolaków z wszystkich grup na holu- tańce żydowskie itd.

B/. Quiz wiedzy o innych kulturach

Miejsce: sala gimnastyczna

Cele:

- utrwalanie zdobytych wiadomości na temat innych kultur
- umiejętne reagowanie na przegraną, gratulowanie wygranej kolegom - przeciwnikom
- odczuwanie zadowolenia z uczestniczenia w ciekawych, nietypowych zajęciach
- rozbudzenie zainteresowań wielokulturowością regionu.

Przebieg konkursu - quizu:

1. Powołanie zespołów reprezentujących dwie grupy starszaków oraz Komisji konkursowej tzw. Jury
2. Opracowanie koncepcji organizacyjnej i szczegółowych kryteriów oceniania odpowiedzi na pytania:
 - po zadaniu pytania przez osobę prowadzącą trzyosobowe zespoły naradzają się
 - następuje udzielenie odpowiedzi
 - ocena Jury (punkt czyli piłeczka do pojemnika danego zespołu za poprawną odpowiedź)

- liczenie głosów, ogłoszenie wyników
3. Wręczenie dyplomów i upominków.

Przykładowe zestawy pytań:

ZESTAW I

Jak nazywa się **świątynia żydowska**?

- A/ cerkiew
- B/ **synagoga**
- C/ kościół

ZESTAW II

Co to jest **Tora**?

- A/ **święta księga żydowska**
- B/ encyklopedia
- C/ film

ZESTAW III

Kraj naszego kolegi Muslimy to:

- A/ Polska
- B/ **Czeczenia**
- C/ Niemcy

ZESTAW IV

W religii islamskiej **ramadan** oznacza:

- A/ **post**
- B/ pielgrzymkę
- C/ świąteczną kolację

ZESTAW V

Menora to:

- A/ stół
- B/ szafa
- C/ **świecznik**

ZESTAW VI

Mekka to:

- A/ sklep
- B/ **miejsce modlitw muzułmanów**
- C/ zamek

ZESTAW VII

Słowo – **Szalom** – oznacza:

- A/ dzień dobry
- B/ **pokój z Tobą!**

C/ jak się masz?

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Przykład pierwszy

Autorki	Wanda Brzóska, Alina Wojno, Anna Brulińska	
Miejsce realizacji	Szkoła Podstawowa w Wojnach Krupach, Szkoła Podstawowa w Szepietowie	
Tytuł projektu	Repatrianci w naszym środowisku	
Skrócony opis projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie z przedstawicielami repatriantów. 2. Konfrontacje kulturowe (kultura Kazachstanu, dzień potraw regionalnych) 3. Konkurs prac plastycznych, pisanie wierszy. 4. Lekcje o Kazachstanie w klasach 4-6. 	
Część I		
1. Analiza SWOT <u>Odpowiedzi na pytania:</u> 1. Jakie są silne strony/zasoby placówek z punktu widzenia realizacji tego projektu edukacyjnego? 2. Jakie są słabe strony/braki tych szkół z punktu widzenia realizacji w nich projektu? 3. Jakie zewnętrzne szanse/możliwości mogą pomóc w realizacji tego projektu edukacyjnego? 4. Jakie są zewnętrzne zagrożenia dla dobrej realizacji tego projektu?	Silne strony /wewnątrz szkoły/ - bezpośredni dostęp do przedstawicieli repatriantów (mieszkańcy okolicy) - zajęcia tematyczne prowadzone w szkole - przygotowanie nauczycieli pod kątem wielokulturowości	Słabe strony /wewnątrz szkoły/ - niskie fundusze szkół - niska świadomość uczniów i ich rodziców na temat wielokulturowości
	Możliwości /zewnętrzne/ - możliwość nawiązania kontaktu z ludźmi przybyłymi z Kazachstanu	Zagrożenia /zewnętrzne/ - mała tolerancja w środowisku do „Inności-obcych” - nieznajomość historii - brak wrażliwości na losy innych
2. Analiza ryzyka <i>Jak można uniknąć albo przezwyciężyć potencjalne zagrożenia dla realizacji tego projektu?</i>	- pozyskanie środków od sponsorów - zapoznanie uczniów i nauczycieli z celami projektu - pozyskanie wsparcia w innych (zainteresowanych)	

Część II	
<p>3. Możliwe problemy</p> <p><i>Wynikające z analizy SWOT problemy, które można rozwiązać, realizując projekt edukacyjny w tych szkołach.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szacunek dla tradycji i inności. 2. Rozumienie znaczenia życzliwości w stosunkach sąsiedzkich. 3. Niesienie pomocy ludziom w różnych sytuacjach życiowych. 4. Zainteresowanie historią i losami ludzi przybyłymi z Kazachstanu.
<p>4. Identyfikacja problemu</p> <p>Ścisły opis</p>	<p>Zapoznanie uczniów z warunkami życia z dala od Ojczyzny i powrotu do niej, a także problemami z jakimi trzeba się zmierzyć już w Polsce.</p>
<p>5. Opis problemu</p> <p><i>Jak problem się przejawia? Na czym polega jego istota? Jakie jest uzasadnienie podjęcia działań dla jego rozwiązania? Co się stanie, jeśli problem pozostanie nierozwiązany? Warto przytoczyć dane liczbowe</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - brak wśród ludzi wiedzy na temat historii losów repatriantów - lekceważący stosunek do repatriantów i nazywanie ich „ruskimi” - obawa Polaków przed utratą miejsc pracy z powodu przybyszów <p>Konieczne jest rozwiązanie problemu, ponieważ może narastać wrogość w środowisku. Młodych ludzi, szczególnie dzieci należy przygotować do życia z ludźmi innych narodowości i wyznań.</p>
<p>6. Charakterystyka grupy beneficjentów</p> <p><i>Kto odniesie korzyść z realizacji projektu? /Liczba osób, wiek, miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia, specyficzne cechy/</i></p>	<p>Uczniowie klas I-VI Szkoły Podstawowej w Wojnach Krupach i Szkoły Podstawowej w Szepietowie - około 70 osób.</p> <p>Spotkanie wszystkich uczniów i nauczycieli - wybór beneficjentów .</p>
Część III	
<p>7. Cel ogólny projektu</p> <p><i>Cel ogólny mówi o kierunku, typie podejmowanych działań i pokazuje sposób rozwiązania problemu. /Co chcemy osiągnąć? Poprzez co?/</i></p>	<p>Zetknięcie społeczności szkolnych z repatriantami. Spotkanie uczniów i nauczycieli z ludźmi będącymi na zesłaniu w celu poznania historii i losu, z jakim dane im było żyć.</p>
<p>8. Cele bezpośrednie /szczegółowe projektu/</p> <p><i>Cele szczegółowe to kroki do osiągnięcia celu głównego. Muszą być konkretne, mierzalne, realistyczne, określone w czasie.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiana postaw młodzieży: <ul style="list-style-type: none"> - szacunek dla tradycji i inności repatriantów - rozumienie znaczenia życzliwości w stosunkach sąsiedzkich - niesienie pomocy w różnych sytuacjach życiowych 2. Zainteresowanie historią i losami ludzi przybyłymi do kraju na podstawie informacji uzyskanych od repatriantów, a także z Internetu.
<p>9. Działania podejmowane</p>	<p>- spotkanie z repatriantami, sprawozdanie ze spotkania</p>

<p>w ramach poszczególnych celów</p> <p><i>Konkretne przedsięwzięcia, formy i metody pracy, ramy czasowe, grupy odbiorców.</i></p>	<p>umieszczone na stronie internetowej szkoły, zdjęcia ze spotkania</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkurs wiedzy o Kazachstanie dla uczniów kl. IV-VI - napisanie przez uczniów wierszy i innych tekstów, zamieszczenie na gazetce szkolnej i wpisanie w kroniki szkół, przesłanie wybranych do prasy lokalnej - konkurs plastyczny dla kl. 0-III, prace umieszczone na gazetce szkolnej
10. Rezultaty	
<p>10.1. Rezultaty „twarde”</p> <p><i>Rezultaty „twarde” to takie, które można określić ilościowo.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - w spotkaniu z repatriantami weźmie udział: 70 uczniów, wszyscy nauczyciele-wychowawcy, przynajmniej 1 rodzic z każdej klasy obu szkół - 35 uczniów napisze teksty o repatriantach - 35 uczniów wykona prace plastyczne o repatriantach - po 3 uczniów każdej klasy IV, V i VI weźmie udział w konkursie wiedzy o repatriantach
<p>10.2. Rezultaty „miękkie”</p> <p><i>Rezultaty te trudno określić ilościowo, związane są ze zmianami wiedzy, postaw, umiejętności i świadomości. Mogą być krótkoterminowe i długoterminowe (odroczone w czasie)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - uwrażliwienie na trudne warunki życia i biedę polskich zesłańców - niesienie pomocy ludziom potrzebującym i wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych
Część IV	
<p>11. Ewaluacja</p> <p><i>Plan zbadania poziomu osiągnięcia celów projektu. Określamy metody i narzędzia.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza dokumentacji zgromadzonej podczas projektu pod kątem osiągnięcia celów. (wytwory uczniów, listy obecności, zdjęcia, wycinki prasowe, itp.)
<p>12. Zasoby niezbędne do realizacji projektu.</p> <p><i>Określamy materialne i niematerialne zasoby niezbędne do realizacji projektu.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - środki lokomocji zorganizowane przez nauczycieli w celu przywiezienia gości do szkoły - pomoc rodziców w zorganizowaniu spotkania (herbatka, ciastka) - zakup filmu do wykonania zdjęć przez uczniów szkoły - przygotowanie wystawy prac plastycznych i wierszy na gazetce szkolnej – (uczniowie z nauczycielami) - umieszczenie informacji o spotkaniu na stronie internetowej przez nauczyciela informatyki
<p>13. Partnerzy</p> <p><i>Potencjalni partnerzy w realizacji projektu.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - nauczyciele języka polskiego i historii - dyrektorzy szkół - rodzice - uczniowie
<p>14. Metody pozyskania partnerów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zainteresowanie projektem RP obu szkół - Pokaz materiałów o Kazachstanie - Wspólne planowanie szczegółów

W województwie żytomirskim, w wiosce Hednryniwka wydano mieszkańcom rozkaz spakowania całego dobytku w ciągu 24 godzin. Domy spalono, a ludność wywieziono do Kazachstanu, Kirgizji lub na Syberię. Wszystkim dorosłym zabrano dokumenty, podróż trwała cały miesiąc, ludzie wieźli ze sobą cały dobytek: krowy, kozy, świnie. Gdy pociąg towarowy się zatrzymał, wówczas wszyscy zrywali trawę dla zwierząt i załatwiali swoje potrzeby, gdyż nie wiadomo było, kiedy następnym razem zatrzyma się pociąg. Niemcy również jechali tym pociągiem. Gdy dotarli na miejsce, tam sołtysi z różnych wiosek zabierali całe rodziny na swój teren jako tanią siłę roboczą.

Bronisława i jej siostra Maria zostały wywiezione, gdy miały po 14 i 12 lat. Bart Witold był najmłodszy – był rok 1938- wówczas zamieszkali w wiosce Dmitriewka. Nie mieli domu, wykopali ziemiankę i mieszkali w niej długi czas. Codziennie musieli się meldować na żandarmerii (policji), nie mogli się przemieszczać do innych miejscowości. Dopiero w 1956 r. odwołano zakaz poruszania się, można było osiedlać się w innych miejscach, można było handlować i kupować wszystko.

Ponieważ mieli krowę, musieli oddawać śmietanę i masło do kołchozu. Żywili się tym, co udało im się zdobyć, a więc pierogami robionymi z żołądźmi, jeśli udało im się zdobyć mleko, to tylko chude i dla dzieci. Kobiety nocami wypiekały chleb, gdyż w dzień pracowały w polu. Czasami udawało się urwać kukurydzy i ugotować zupy dla dzieci, ale jeśli przyłapano kogoś na takiej czynności, wsadzano do więzienia, za kradzież butelki mleka też groziło więzienie. Mężczyźni pracowali w kopalni węgla w miejscowości Karaganda (miasto). Polaków nie powoływano do wojska. Przydzielano kawałki ziemi, na której sadzono ziemniaki i warzywa. Kobiety pracowały w kołchozie. Mama Bronisławy pracowała przy sadzeniu i pieleniu buraków. Za pracę nie płacono pieniędzmi, wynagrodzeniem był cukier dawany jesienią lub pszenica.

Babcia Stanisława (z domu Misiony) i dziadzio Józef Rudkowscy - zdjęcie z 1959 r.

Gdy przychodziła policja nie przyznawano się do narodowości polskiej, przyjmowano imiona rosyjskie, gdyż często z błahego powodu wtrącano do więzienia lub zsyłano na step i tam musieli radzić sobie bez budynków. w ziemiankach. W wieku 16 lat Bronisława wyszła za mąż za Polaka, urodziła kolejno 2 synów, którzy niestety zmarli z głodu. Pobudowano dom po 3 latach, ok. 1940r. Matka zbudowała go właściwie sama, bo ojciec pracował w kopalni. Wozila glinę, robiła w specjalnej formie gliniano - słomiane pustaki i z nich budowała ściany. Dziadzio również bardzo ciężko pracował w kołchozie, nosił 200 litrowe beczki z ropą na pole do traktorów. Z przesilenia miał przepuklinę i musiał używać pasów obciskających. Był bardzo dobrym człowiekiem, umiał wykonać wiele rzeczy. Kiedy zabrakło mąki, dziadzio wydlubał w pniu drzewa stempę i w niej, specjalnym ubijakiem robiło się mąkę na chleb.

Po polsku rozmawiali u babci, bo babcia nie pozwalała mówić po rosyjsku. To ona uczyła modlić się po polsku. W obejściu i wobec innych rozmawiali po rosyjsku, bo to był język urzędowy, szykanowano osoby mówiące w języku ojczystym. Zawierano tylko śluby cywilne, nie było kościelnych, bo nie było kościołów i nie było księży. Obchodzono Święta Bożego Narodzenia i Wielkanocy, Trzech Króli, Zielone Świątki. Świętowano je tylko w domach rodzinnych (oni chodzili na święta do babci). W Wigilię chodzili śpiewali kolędy, starali się zachować polską tradycję, szykowali 12 postnych potraw, pościli cały dzień. Babcia i jej koleżanki czyli znajome z okolicznych wiosek zbierali się i modlili, razem spędzali święta. Opłatek przysyłało od rodziny na Ukrainie, a gdy go nie było dzielili się chlebem.

Raz przyjechał ksiądz i wówczas nocą udzielił wielu ślubów, m.in ślub kościelny wzięła Bronisława. Nocą, w ukryciu ochrzczono wiele dzieci. Wcześniej, z uwagi na to że nie było księdza, dzieci chrzczono z wody, czyniła to najstarsza osoba w rodzinie. Wszystkich Świętych obchodzono w tydzień po Wielkanocy i przez tydzień na cmentarzu odbywały się modły za zmarłych.

Mama Bronisława (z domu Sawicka) i tata Feliks Rutkowski - zdjęcie z 1955 r.

Zdjęcie rodzinne. Rodzina z Ukrainy, brat ojca Józef, rodzice, babcia i dziadzio oraz autorka opowieści (z lalką) -zdjęcie z roku 1961

Dzieci oddawano do przedszkola. Od 7 roku życia dziecko szło do szkoły, uczyło się przez 10-11 lat i uzyskiwało wykształcenie średnie. Uczono w języku rosyjskim. Po ukończeniu szkoły można było zdawać egzamin do technikum (3 lata) i na studia (5 lat). Gdy uczeń szedł do szkoły zawodowej nie zdawał egzaminu. Zosia uczyła się w szkole zawodowej na szewca – pracowała w fabryce obuwia. Halinka ukończyła technikum telekomunikacji i tam w telekomunikacji pracowała.

Bal noworoczny w przedszkolu – Witold i Władysław – synowie Haliny (w strojach szytych przez nią na ten bal)

Zdjęcie przedstawia uczniów ubranych odświętnie wraz z nauczycielką na zakończenie klasy 11. Jest wśród nich Witold, syn Haliny (trzeci od lewej)

Kazachstan był miejscem zsyłek skazańców ze wszystkich podbitych narodów. Rodzina Rudkowskich mieszkała w miejscowości Dmitrewka, obok były inne wioski Tonkorus, Żanatała. Zimy były tam bardzo ostre do -40°C , rzeki zamarzały, były duże opady śniegu, silne wiatry i zawieje. Tereny te zamieszkiwali Kozacy, był to naród koczowniczy. Gdy oni przyjeżdżali, stawiali namioty (tkane – ubijane z sierści). Byli bardzo lubiani przez Polaków, gdyż im pomagali. W swoich namiotach stawiali piecyki i tak w nich się ogrzewali.

Plansza wykonana przez uczniów w ramach projektu

Flaga Kazachstanu

Kolor niebieski na fladze oznacza niebo oraz narody tureckie. Jest związany ze starym Kultem Wielkiego Nieba – legendy z dawnej religii koczowników. Słońce to symbol kosmosu i harmonii.

Godło Kazachstanu

Państwo leżące częściowo w Europie (5,4% powierzchni – tereny na zachód od rzeki Emba) i częściowo w Azji, powstałe w 1991 w wyniku rozpadu Związku Radzieckiego. Graniczy z następującymi państwami: Chinami (1460 km granicy), Kirgistanem (980 km), Turkmenistanem (380 km), Uzbekistanem (2300 km) oraz Federacją Rosyjską (6467 km). Łączna długość granic Kazachstanu wynosi 12 187 km. Kazachstan ma również dostęp do największego jeziora świata – Morza Kaspijskiego na długości 2340 km.

Fragment prezentacji multimedialnej przygotowanej przez piątoklasistów

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Przykład drugi

Autorki	Katarzyna Bałazy, Renata Rucińska	
Miejsce realizacji	Szkoła Podstawowa nr 2 w Łomży	
Tytuł projektu	Ku tolerancji	
Skrócony opis projektu	Zapoznanie uczniów szkoły podstawowej z tradycją i religią ludności czeczeńskiej zamieszkującej Łomżę. Poszerzenie wiedzy uczniów na temat sytuacji politycznej w Czeczenii i przyczyn migracji ludności czeczeńskiej do Polski.	
Część I		
1. Analiza SWOT	Silne strony /wewnątrz szkoły/ - Wśród uczniów szkoły są uczniowie społeczności czeczeńskiej. - Mamy możliwość korzystania z pracowni multimedialnej (łatwy dostęp do Internetu).	Słabe strony / wewnątrz szkoły/ - Na ogół nauczyciele, uczniowie i rodzice są przekonani, że problemem powinni zajmować się specjaliści, to nie jest temat do pracy z dziećmi. - Obawiamy się popełnienia niestosowności wobec Czeczenów
	Zewnętrzne możliwości: Liczymy na pomoc ze strony Ośrodka do spraw uchodźców oraz rodziców uczniów czeczeńskich z naszej szkoły.	Zewnętrzne zagrożenia: Postawy nieprzychylnie wśród przedstawicieli lokalnego środowiska.
2. Analiza ryzyka	Najwięcej oporu można się spodziewać po stronie rodziców, którzy uważają, że dzieci czeczeńskie to „Obcy” i tak ich traktują przynajmniej w sytuacjach nieoficjalnych.	
Część II		
3. Możliwe problemy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak tolerancji wśród niektórych uczniów (uprzedzenia) wobec społeczności Czeczenów. 2. Niewiedza uczniów na temat przyczyn imigracji ludności czeczeńskiej do Polski. 3. Zdziwienie, że dzieci czeczeńskie nie chodzą na religię. 	
4. Identyfikacja problemu	Problemem uczniów naszej szkoły jest niewiedza na temat tradycji i religii kolegów z Czeczenii.	

5. Opis problemu	Uczniowie obecnie często zadają nauczycielom pytania typu: Skąd przyjechali te dzieci?, Gdzie leży Czeczenia?, Dlaczego oni przyjechali do Polski?, Dlaczego dzieci nie chodzą na lekcje religii? Nieudzielanie odpowiedzi na te pytania może prowadzić naszych wychowanków do uprzedzeń, a później do wyraźnych przejawów nietolerancji wobec ludzi o innej religii i tradycji czy inaczej wyglądających.
6. Charakterystyka grupy beneficjentów	Projekt kierujemy do uczniów SP nr 2 w Łomży. Realizowany on będzie w klasach I – III na zajęciach nauczania zintegrowanego oraz w klasach IV – VI na godzinie wychowawczej i lekcjach historii.
Część III	
7. Cel ogólny projektu	Upowszechnianie wiedzy o Czeczenii. Kształtowanie postaw tolerancji wobec Czeczenów zamieszkujących w naszym mieście i pośrednio wszystkich ludzi mających inną tradycję i religię.
8. Cele bezpośrednie /szczegółowe/ projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzenie wiedzy uczniów na temat sytuacji politycznej w Czeczenii 2. Wyjaśnienie przyczyn migracji Czeczenów 3. Zapoznanie uczniów z Islamem 4. Zaznajomienie uczniów z tradycją społeczności czeczeńskiej 5. Kształtowanie postawy tolerancyjnej
9 Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów	<ul style="list-style-type: none"> - Lekcja historii w klasach V i VI na temat islamu - Godzina wychowawcza w klasach IV – VI na temat sytuacji politycznej Czeczenii oraz powodów imigracji ludności - Pokazy fragmentów filmu o ludności czeczeńskiej - Zajęcia na temat tradycji i religii społeczności czeczeńskiej w klasach nauczania zintegrowanego – 3 jednostki dydaktyczne w każdej klasie nauczania zintegrowanego (1 jednostka w tygodniu). - Pokaz tradycyjnych tańców czeczeńskich - Wystawa prac plastycznych - Klasowe konkursy wiedzy - Gazetka ścienna na temat tradycji i religii Czeczenów
10. Rezultaty	
10.1. Rezultaty „twarde”	<ul style="list-style-type: none"> - Po 1 lekcji historii i godz. wychowawczej w klasach IV-VI - Zaprezentowanie opracowań metodycznych (scenariusze: lekcji historii, godziny wychowawczej oraz 3 jednostek lekcyjnych w nauczaniu zintegrowanym) na zespołach samokształceniowych: nauczania zintegrowanego i WDN klas IV – VI oraz przekazanie ich do zbiorów szkolnych - Kilka konkursów klasowych i etap szkolny
10.2. Rezultaty „miękkie”	Zmiana nastawienia uczniów SP nr 2 w Łomży wobec narodu czeczeńskiego. Okazywanie zrozumienia w kwestiach religijnych i obyczajowych. Nawiazywanie osobistych relacji

	z czezeńskimi rówieśnikami, wspólne spędzanie czasu na przerwach i podczas zabaw, drobne przysługi i okazywanie życzliwości.
Część IV	
11. Ewaluacja	Analiza dokumentacji: prace plastyczne uczniów, Fotokronika, nagranie spotkania z Semitą Abmuslinow, scenariuszy lekcji, wpisy w dziennikach (frekwencja i tematy), sprawozdania z posiedzeń zespołów samokształceniowych, gazetek ściennych w salach lekcyjnych pod opieką realizatorek projektu.
12. Zasoby niezbędne do realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Sale lekcyjne • Pracownia multimedialna • Materiały dydaktyczne: mapy, zdjęcia, ilustracje, film • Materiały plastyczne
13. Partnerzy	<ul style="list-style-type: none"> — Nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 2 w Łomży — Ośrodek dla Uchodźców w Łomży — Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łomży — Podharcistrz Tomasz Nidzgorski
14. Metody pozyskania partnerów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkanie informacyjne i zachęcenie nauczycieli 2. Uzgodnienia z dyrektorem Ośrodka dla Uchodźców 3. Konsultacje z pracownikami ODN 4. Porozumienie z Podharcistrzem

Gazetka ścienna na korytarzu SP nr 2 w Łomży

Godzina wychowawcza**Opracowała:** Katarzyna Bałazy**Temat:** Poznajemy sytuację polityczną Czeczenii i religię jej mieszkańców**Cele:** Uczeń potrafi:

- wskazać na mapie terytorium Czeczenii
- krótko omówić sytuację polityczną Czeczenii (wojna)
- wyjaśnić przyczyny emigracji ludności czeczeńskiej
- wyjaśnić pojęcia: islam, Allah, muzułmanin, Koran, meczet
- wymienić główne zasady islamu

Metody:

- praca z mapą pod kierunkiem nauczyciela
- rozmowa nauczająca (pogadanka)
- eksponująca: fragment filmu
- elementy wykładu

Materiały dydaktyczne:

- mapa ścienna
- ilustracje i zdjęcia przedstawiające: meczet, minaret, modlących się muzułmanów, Koran
- film ze spotkania z Czeczenkami mieszkającymi w Łomży
- sprzęt do odtwarzania

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna**Przebieg lekcji:**

1. Pogadanka - nauczyciel pyta uczniów:
 - Czy zauważyliście w naszej szkole uczniów, których wyróżnia słaba znajomość języka polskiego, obcy akcent, religia?
 - Czy zauważyliście na ulicy w naszym mieście ludzi, których wyróżnia strój (kobiety noszące długie spódnice i chustki na głowach), obcy akcent, inny język?
 - Czy wiecie, skąd pochodzą ci ludzie?
2. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela szukają Czeczenii na mapie ściennej i określają jej położenie (wchodzi w skład państwa Rosyjskiego). Następnie zastanawiają się, dlaczego Czeczenii opuszczają swój kraj? (wojna, wielkie zniszczenie kraju, ciągłe niebezpieczeństwo, chęć poprawienia swego bytu).
3. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że Czeczeni są muzułmanami i przedstawia główne zasady islamu (wyjaśnia pojęcia: muzułmanin, islam, Allah, meczet, Koran oraz przedstawia pięć filarów islamu), posiłkując się ilustracjami.
4. Następnie uczniowie oglądają fragment filmu ze spotkania z Czeczenkami mieszkającymi w Łomży, na którym jedna z nich zakłada strój do modlitwy i pokazuje, jak modlą się muzułmanie.

Rysunek uczennicy SP nr 2 w Łomży po spotkaniu z Sasitą Abmuslimow

Lekcja historii

Opracowała: Katarzyna Bałazy

Temat: Islam – trzecia wielka religia monoteistyczna

Cele: Uczeń potrafi:

- wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę
- wyjaśnić pojęcia: islam, Allach, muzułmanin, Koran, meczet, minaret, hidżra, państwo teokratyczne
- wyjaśnić, kim był Mahomet
- wymienić główne zasady islamu

Metody:

- praca pod kierunkiem z mapą
- rozmowa nauczająca (pogadanka)
- elementy wykładu
- pokaz

Materiały dydaktyczne:

- mapa ścienna
- ilustracje i zdjęcia: meczetu, minaretu, modlących się muzułmanów, Koranu
- albumy przygotowane przez uczniów
- prezentacja multimedialna przygotowana przez uczniów

Przebieg lekcji:

1. Odnajdowanie Półwyspu Arabskiego i Mekki na mapie ściennej.
2. Nauczyciel informuje uczniów, że właśnie tu narodziła się trzecia wielka religia monoteistyczna – islam. Przedstawia uczniom jej początki i postać Mahometa.

W czasie rozmowy wyjaśnia uczniom pojęcia: muzułmanin, Allach, Koran, meczet, minaret i hidżra, posiłkując się ilustracjami i prezentacją multimedialną.

3. Uczniowie, wykorzystując wcześniej zdobyte informacje, przedstawiają pięć filarów islamu i uzupełniają schemat (zał. nr 1).
4. Następnie nauczyciel krótko charakteryzuje podboje Arabów i wyjaśnia, dlaczego imperium arabskie nazywano państwem teokratycznym.
5. Uczniowie wykorzystują informacje zdobyte na lekcji i indywidualnie uzupełniają kartę pracy ze schematem (zał. nr 2).
6. Nauczyciel ocenia pracę uczniów na lekcji.

Załącznik nr 1

ISLAM

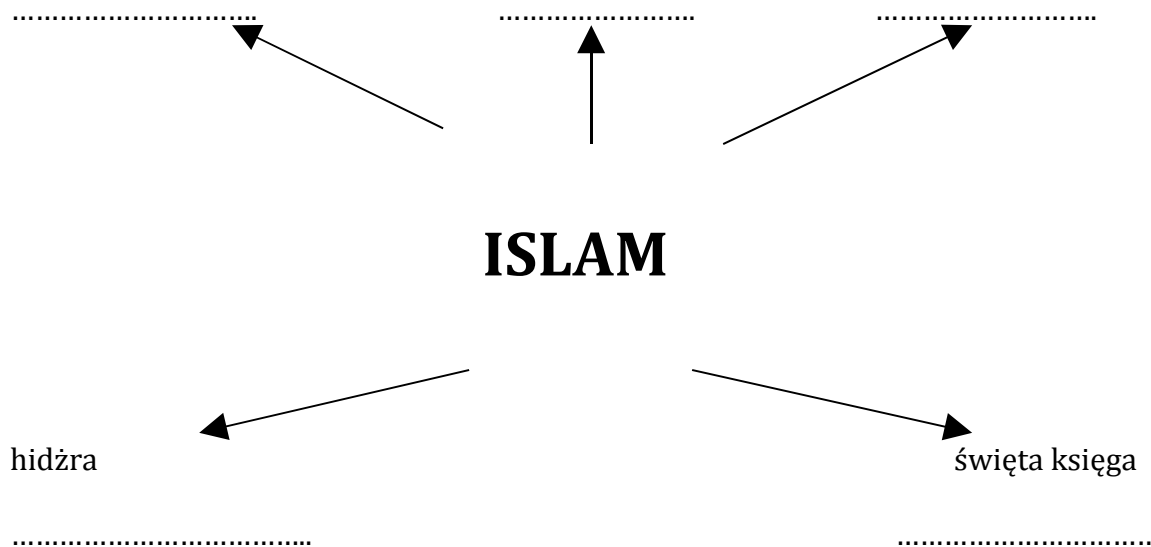
Pierwszy filar	Drugi filar	Trzeci filar	Czwarty filar	Piąty filar

Załącznik nr 2

wyznawca islamu

Bóg

prorok

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Przykład trzeci

Autorki: Krystyna Kleczyńska, Alicja Pieloszyk, Halina Zielińska

Miejsce realizacji: SP w Turośli, Biblioteka Pedagogiczna w Łomży Filia w Kolnie

Tytuł projektu: Jesteśmy różni

Skrócony opis:

Projekt działań środowiskowych (festyn ,wycieczka dla uczniów, spotkania z ciekawymi ludźmi) - zapoznanie uczestników z kulturą mieszkańców Podlasia reprezentujących inne narodowości.

Goście w szkole – Dyrektor KDK i przedstawiciele innych narodów zamieszkujący w okolicy

Część I

1. Analiza SWOT:

Silne strony (wewnątrz szkoły):

1. Prowadzenie w szkole zajęć tanecznych i koła regionalnego
2. Przygotowanie nauczycieli pod kątem wielokulturowości
3. Własny (szkolny) autobus

Słabe strony (wewnątrz szkoły):

1. Skromne fundusze
2. Niska świadomość różnorodności kultur na Podlasiu wśród uczniów i częściowo także nauczycieli, słabe wstępne przygotowanie do działań od strony merytorycznej

Zewnętrzne możliwości:

1. Łatwy dostęp do dóbr kultury regionalnej
2. Możliwość nawiązania bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami różnych narodowości
3. Bogate zbiory biblioteczne (regionalia)

4. Funkcjonowanie instytucji kultury: GOK i Dom Kultury

Zewnętrzne zagrożenia:

1. Duże odległości do ośrodków kultury prezentujących dorobek innych kultur
2. Niski poziom tolerancji odmienności kulturowej wśród mieszkańców

2. Analiza ryzyka:

- Próba pozyskania środków na realizację projektu od sponsorów i administracji samorządowej, zamiast od rodziców uczniów.
- Organizacja wycieczki szkolnej do ośrodków innych kultur własnym transportem i z pominięciem kosztów pilota, zajmą się tym nauczyciele, którzy uczestniczyli w projekcie „Wielokulturowa ścieżką” i znają trasę.

Część II

3. Możliwe problemy:

1. Ukazanie wielokulturowości szerszej społeczności lokalnej, rodzicom i znajomym uczniów
2. „Lekcje” tolerancji w kontakcie z przedstawicielami innych kultur, okazywanie szacunku dla dorobku, uszanowanie reguł zachowania w miejscach kultu itp.

4. Identyfikacja i opis problemu:

Ze względu na położenie szkoły w środowisku monokulturowym zwrócenie uwagi na różnorodność kultur i narodowości w niedalekiej okolicy. Uczniowie biorący udział w realizowanym projekcie pochodzą z monokulturowego środowiska wiejskiego, gdzie kultywowane są tradycje związane z obyczajowością regionalną i chrześcijaństwem. Niski poziom wiedzy społeczności szkolnej i lokalnej, brak zróżnicowania religijnego i kulturowego pozornie nie sygnalizuje problemu. Realizacja projektu ma na celu ukazanie wielości kultur, religii, zwyczajów. W dobie XXI wieku powszechna migracja ludności stwarza realne możliwości bezpośredniego kontaktu z „innością”. Celem projektu jest konfrontacja kultur poprzez spotkania z ludźmi innej narodowości, wycieczki. Edukacja dzieci w wieku szkolnym daje szansę ukazania im, iż nie wszyscy jesteśmy tacy sami, a w dalszej konsekwencji nauczy tolerancji, szacunku i pozwoli im na swobodniejszy kontakt z ludźmi wywodzących się z innych kręgów kulturowych.

5. Charakterystyka grupy beneficjentów:

W projekcie będą uczestniczyli:

- uczniowie klas V (41 osób) ze Szkoły Podstawowej w Turośli,
- rodzice uczniów zamieszkujących w obwodzie szkoły, (festyn z okazji Dnia Dziecka)

Część III

6. Cele projektu:

Ogólny: Zapoznanie uczniów i dorosłych z ich otoczenia społecznego z różnorodnością kultur w regionie poprzez spotkania z przedstawicielami innych narodowości oraz wyprawy do charakterystycznych dla nich miejsc.

Cele szczegółowe:

- przybliżenie uczniom głównych zasad funkcjonowania innych społeczności, ich kultur, zwyczajów, religii poprzez dwugodzinne spotkanie z Turkiem, Anglikiem, Arabem
- poznanie Ukraińskich tradycji wielkanocnych poprzez prelekcję i trzygodzinne warsztaty przeprowadzone przez Ukrainkę (mamę uczennicy),
- zaakcentowanie zwyczajów i tradycji wielkanocnych na Kurpiach poprzez obejrzenie filmu „Tradycje wielkanocne na Kurpiach” podczas wybranej jednostki lekcyjnej,
- całonocna wycieczka okazją do wizualnego kontaktu z dobrami kultury żydowskiej i prawosławnej,
- zaprezentowanie nabytej przez uczniów wiedzy w czasie całonocnego festynu z okazji Dnia Dziecka innym uczniom oraz przybyłym rodzicom

7. Działania podejmowane w ramach projektu:

- spotkania z przedstawicielami kultur – marzec,
- konfrontacje regionalne, tradycje wielkanocne w Polsce i na Ukrainie – marzec
- projekcja filmu „Wielkanoc na Kurpiach” – marzec
- wycieczka do Tukocina, Supraśla, Białegostoku – kwiecień

Zdjęcie tablicy na tykocińskiej synagodze zrobione przez uczniów SP w Turośli podczas wycieczki

- festyn z okazji Dnia Dziecka zorganizowany dla wszystkich uczniów szkoły oraz ich rodziców: prezentacja tańca cygańskiego w wykonaniu uczniów z zespołu tanecznego działającego przy SP w Turośli, konkurs plastyczny „Najciekawsze elementy tradycji i zwyczajów w kulturach innych narodów”

8. Rezultaty twarde:

- Wycieczka dla 45 osób
- Spotkania z przedstawicielami 2-3 innych kultur
- Festyn lokalny dla wszystkich uczniów i zainteresowanych mieszkańców gminy
- Wystawa plakatów

9. Rezultaty miękkie:

- ✓ Uwrażliwienie społeczności szkolnej i lokalnej na różnorodność kulturową mieszkańców Podlasia dawniej i dziś
- ✓ Kształtowanie w w.w. postawy tolerancji i szacunku dla dorobku innych narodowości żyjących w sąsiedztwie
- ✓ Przenikanie do świadomości treści historycznych, wiedzy o zwyczajach i wzbudzanie zrozumienia dla mniejszości narodowych na Podlasiu i w ogóle, zmiana nastawień i postaw

Część IV

10. Ewaluacja

Analiza dokumentów: programu wycieczki, festynu i innych spotkań.

Podsumowaniem wszystkich przeprowadzonych działań będzie festyn zorganizowany z okazji Dnia Dziecka na terenie boiska szkoły, przy współudziale rodziców i przedstawicieli wcześniej poznanych kultur. Obecność rodziców na festynie pozwoli na zdiagnozowanie, jak bardzo zainteresowała ich problematyka projektu. Prace wykonane przez dzieci oraz zaprezentowany przez nich taniec ukaże ich zaangażowanie w podjętą tematykę, a także wskaże rzeczywisty poziom wiedzy na temat różnorodności kultur występujących w północno – wschodniej Polsce.

11. Zasoby niezbędne do realizacji projektu

1. Materialne: koszt wycieczki, finanse na materiały plastyczne i nagrody w konkursie
2. Niematerialne: nauczyciele posiadający przygotowanie do organizacji wycieczki szkolnej oraz przygotowanie w zakresie edukacji wielokulturowej, instruktor tańca,

przedstawiciele kultur: angielskiej, arabskiej, tureckiej, ukraińskiej, własny środek transportu, zbiory biblioteczne i materiały dydaktyczne: kasetę wideo z filmem „Tradycje wielkanocne na Kurpiach”, mapy geograficzne, projektor, telewizor, wideo, materiały plastyczne wykorzystane do zajęć warsztatowych oraz podczas festynu

12. Partnerzy

- Wójt Gminy Turośl
- Kolneński Dom Kultury
- Biblioteka Pedagogiczna w Łomży Filia w Kolnie
- Rada Rodziców Przy Szkole Podstawowej w Turośli

13. Metody pozyskiwania partnerów

- Zwrócenie się z propozycją wzięcia udziału, porozumienie w sprawie rodzaju udzielonego wsparcia, itp.
- Pisemne podziękowania

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Przykład czwarty - kształcenie zintegrowane

Autorki: Magdalena Bączek, Danuta Zegarzewska

Miejsce realizacji: Zespół Szkół Samorządowych w Nowogrodzie

Tytuł projektu: Nasz region

Skrócony opis: Projekt adresowany jest do dzieci uczęszczających do klasy trzeciej SP w Nowogrodzie. Głównym celem projektu jest poznanie przez uczniów wielokulturowego oblicza regionu, w którym żyją. Realizacja projektu pozwala na poznanie kultury i historii Podlasia oraz stanowi alternatywną formę spędzania przez dzieci czasu wolnego.

Część I

1. Analiza SWOT:

Silne strony (wewnątrz szkoły):

1. Dobre wyposażenie w sprzęt multimedialnych
2. Aktywni, pełni zapału nauczyciele
3. Wyszkolona kadra prowadząca zajęcia
4. Bardzo aktywna młodzież, przejawiająca chęć tworzenia

Słabe strony (wewnątrz szkoły):

1. Ograniczona możliwość dostępu dzieci dojeżdżających do kół zainteresowań i innych zajęć pozalekcyjnych
2. Niska promocja szkoły
3. Ograniczona oferta zajęć pozalekcyjnych

Zewnętrzne możliwości:

1. Duże zaangażowanie rodziców w życie szkoły

2. Organizacja szkoleń dla nauczycieli dotyczących pozyskiwania środków

Zewnętrzne zagrożenia:

1. Niechęć społeczności do tematów związanych z innymi nacjami
2. Niewystarczająca wiedza rodziców o znaczeniu wczesnego kształtowania postaw
3. Brak w programach szkolnych tematyki związanej z wielokulturowością

2. Analiza ryzyka:

- organizacja zajęć w godzinach, które umożliwiają uczestnictwo uczniom dojeżdżającym
- trudność z włączeniem wychowawcy klasowego w realizację projektu

Część II

3. Możliwe problemy:

1. Niska aktywność dzieci dojeżdżających w życiu kulturalnym szkoły
2. Niechęć społeczeństwa do tematów związanych z innymi nacjami
3. Występowanie problemów wychowawczych związanych z brakiem tolerancji

4. Identyfikacja problemu:

Dzieci ze wsi mają utrudniony dostęp do zajęć pozalekcyjnych, przez co nie mogą aktywnie włączyć się w organizację i realizację wielu zadań podejmowanych przez szkołę. Jednocześnie podlegają wpływom starszego pokolenia, nabierając podobnych przekonań i uprzedzeń wobec przedstawicieli innych narodowości i wyznań.

5. Opis problemu:

Dzieci dojeżdżające w znikomym stopniu uczestniczą w życiu kulturalnym szkoły. Wynika to z kłopotów związanych z dowozem dzieci na próby, zajęcia dodatkowe. Dzieci w związku z tym nie korzystają z oferty zajęć proponowanych przez szkołę czy MGOK. Młodzież ze wsi ma ograniczone możliwości rozwoju zainteresowań, nabywania nowych umiejętności.

Jednocześnie te dzieci dojeżdżające są niezwykle chętne do uczestnictwa w różnych zadaniach i posiadają olbrzymi potencjał. W ramach wyrównywania szans należy włączyć je w jak największym stopniu we wszystkie możliwe formy rozwoju.

Brak efektywnych działań umożliwienia dzieciom spoza Nowogrodu skorzystania z oferty szkoły i innych instytucji przyczynia się do braku zainteresowań dzieci kulturą a także nie pozwala na pełne rozwijanie talentów, zmniejsza motywację do poznawania swoich możliwości i zainteresowań.

6. Charakterystyka grupy beneficjentów:

Projekt adresowany jest bezpośrednio do uczniów klasy III SP w Nowogrodzie, dzięki dzieciom trafi do rodziców i innych członków społeczności szkolnej.

Bezpośrednimi adresatami są dzieci mieszkające w Nowogrodzie oraz w okolicznych wioskach. Mieszkańcy gminy i miasta Nowogród głównie zajmują się rolnictwem. Większość rodziców, mimo aktywnego włączania się w życie szkoły, nie jest w stanie zapewnić swoim dzieciom możliwości uczestniczenia w zajęciach dodatkowych. Wynika to z braku środków finansowych oraz niewielkiej oferty rodzajów zajęć pozalekcyjnych.

Szansą na organizację czasu wolnego dzieci jest ich uczestnictwo w różnorodnych projektach. Projekt pt. Nasz Region da dzieciom szansę na poszerzenie horyzontów oraz pozwoli ciekawie spędzić czas.

Część III

7. Cel ogólny projektu:

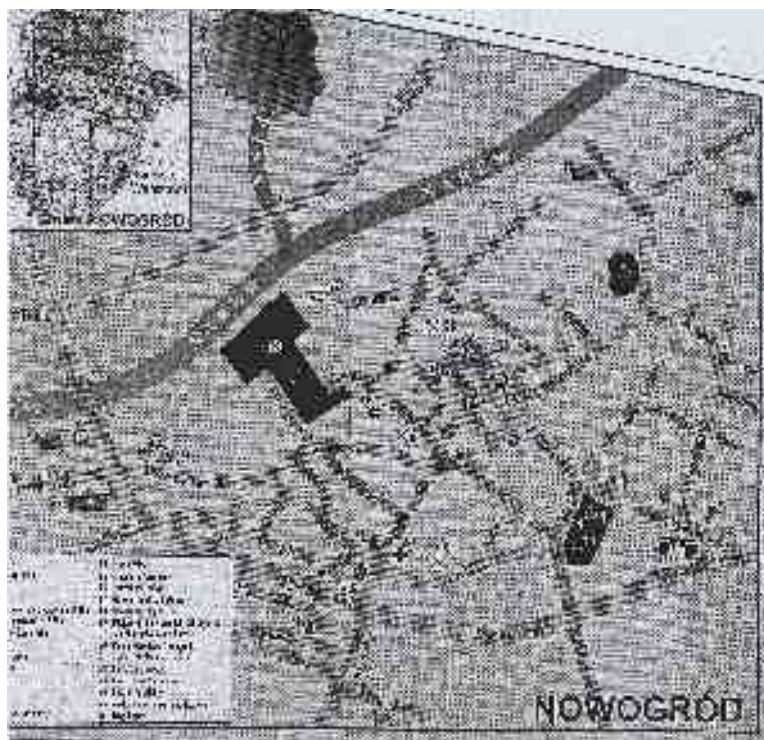
Celem projektu jest zapoznanie uczniów z wielokulturowym obliczem Podlasia. Uczniowie w czasie zajęć będą poznawali historie, zwyczaje innych nacji zamieszkujących ten region. Przy pomocy metod aktywnych, badawczych będą mogli odkryć na nowo swoje miasto i małą ojczyznę.

8. Cele bezpośrednie:

1. Zwiększenie wiedzy dzieci o regionie
2. Rozwijanie zainteresowań historią
3. Kształtowanie postawy patriotycznej
4. Rozwijanie umiejętności posługiwania się technologią informacyjną
5. Zapoznanie z kulturą i zabytkami Podlasia stworzonymi przez inne narodowości

9. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów:

1. Wykorzystanie zasobów Internetu do poznania kultury i historii regionu oraz miasta
2. Zorganizowanie spotkania z mieszkańcami, którzy pamiętają przedwojenny Nowogród
3. Tworzenie mapy Nowogrodu związanej z miejscami, w których żyli i działali Żydzi

Mapa wskazująca miejsca związane z kulturą żydowską w Nowogrodzie

4. Zorganizowanie wycieczki na cmentarz żydowski i wycieczki pokazującej wielokulturowe Podlasie (Tykocin, Szlak Tatarski)
5. Zredagowanie i wydanie broszury o realizacji projektu
6. Nagranie filmu o przebiegu projektu

10. Rezultaty twarde:

- Film o realizacji zadań podejmowanych w ramach projektu
- Wystawy zdjęć prac plastycznych dzieci
- Wydanie 30 broszur z pracami dzieci
- Scenariusze sześciu zajęć
- Przeprowadzenie 5 zajęć 90 minutowych dla dwudziestu dzieci
- Zorganizowanie wycieczki do Tykocina i na Szlak tatarski - Program wycieczki

Rysunek wykonany po wycieczce na żydowski cmentarz

11. Rezultaty miękkie:

- ✓ Poznanie historii regionu i miasta
- ✓ Zdobyte wiedzy o innych nacjach
- ✓ Zmniejszenie poziomu uprzedzeń w stosunku do innych nacji i kultur
- ✓ Zwiększenie tolerancji

Część IV

12. Ewaluacja

Ankieta do uczniów, analiza wyników quizu sprawdzającego wiedzę i analiza treści scenariuszy zajęć

13. Zasoby niezbędne do realizacji projektu

1. Materialne: sprzęt multimedialny, materiały papiernicze, literatura przedmiotu, zasoby internetowe

2. Niematerialne: wiedza o wielokulturowym obliczu Podlasia, przeszkolona kadra

14. Partnerzy

- Dyrekcja szkoły i wychowawcy klasowi
- Rodzice dzieci
- Konsultanci ODN w Łomży
- Pracownicy muzeów

15. Metody pozyskiwania partnerów

- Uświadomienie korzyści jakie przyniesie dzieciom realizacja projektu
- Zaproszenie do wspólnego zaplanowania i organizacji oraz uczestnictwa w zajęciach

Wybrane wypowiedzi uczniów uczestniczących w projekcie

1. „Dziś na lekcji pani opowiadała nam o ludności żydowskiej. Poznawaliśmy ich zwyczaje. Dowiedzieliśmy się, że ich kalendarz różni się od naszego, że synagoga oznacza kościół, a Tora to księga modlitw. Na drugiej lekcji poszliśmy na wycieczkę, aby zwiedzać cmentarz żydowski. Oglądaliśmy kamienne nagrobki, na których wyryte były znaki. Np. motyl oznacza kobietę, a wilk, którego ja znalazłam oznacza silnego i sprytnego mężczyznę. Bardzo podobały mi się te lekcje, ponieważ lubię poznawać zwyczaje i tradycje innych ludzi.”
Adrian Korwek
2. „1 kwietnia wybraliśmy się na wycieczkę, by szukać żydowskich śladów. W szkole pani powiedziała, że Tora to święta księga, język nazywa się idisz, świątynia to synagoga. Idąc na kirkut, patrzyliśmy na macewy, na których były hebrajskie napisy. Żydzi mają zwyczaj kładzenia na macewach kamyków, oznacza to pamięć o zmarłych. Wracając mówiliśmy, co najbardziej nam się podobało. Mnie najbardziej podobały się macewy, ponieważ były na nich znaki, np. motyle, wilki, lwy.”
Kinga Grzymała
3. „... wybraliśmy się na wycieczkę historyczną na cmentarz żydowski zwany kirkutem. Znajduje się on na wzgórzu nad rzeką Narew w Nowogrodzie. Oglądaliśmy z zaciekawieniem pomniki z kamieni – macewy. Wszyscy byliśmy pod wrażeniem.”
Martyna Marczak
4. „Pani powiedziała nam, że Żydzi posługiwali się językiem idisz. Dowiedzieliśmy się od pani, że Żydzi wierzą w Boga, ale nie wierzą, że Mesjasz był już na ziemi. Pani pokazała nam kartkę i zobaczyliśmy ile miesięcy ma jeden żydowski rok. Nowy rok zaczyna się 7 miesiąca, nazwy miesięcy są inne.”
Karolina Olszewska
5. „Dzisiaj byliśmy na spotkaniu z paniami, które mieszkały w Nowogrodzie w czasach przedwojennych. Dowiedzieliśmy się, że Żydzi mieszkali wokół parku.”
Paulina Niksa
6. 30 kwietnia poszliśmy do pani, która żyła, gdy Żydzi mieszkali w Nowogrodzie. Dowiedzieliśmy się, że mieli synagogę przy ulicy Zamkowej. Pani powiedziała, że mieszkali naokoło rynku, ponieważ bardzo lubili handlować. ... Dowiedzieliśmy się o święcie szabat. W czasie tego święta Żydzi nie pracowali.

Patrycja Jarnutowska

7. Żydzi to naród, który był bardzo prześladowany. W czasie wojny zostali wypędzeni ze swoich domów. Żyli również w Nowogrodzie. Ich domy znajdowały się wokół parku. Zajmowali się handlem, kowalstwem, gospodarstwem. Mieli sklepy i zaopatrywali ludzi w towary. Byli bardzo pracowici. Ich świątynia znajdowała się na ulicy Zamkowej. Zanim weszli do niej, myli się w łaźni.

Rafał Frąckiewicz

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA GIMNAZJUM**Przykład pierwszy**

Autor:	Marzena Połomska
Miejsce realizacji:	Publiczne Gimnazjum im. „Ofiar Katynia” w Piątnicy
Tytuł projektu”	Zapomniana Piątnica
Skrócony opis projektu:	<ol style="list-style-type: none">1. Ukazanie współistnienia w naszej miejscowości dwóch kultur: polskiej i żydowskiej;2. Zapoznanie z architekturą przedwojennej Piątnicy po przez stworzenie makiety;3. Przybliżenie obyczajowości i wydarzeń społeczno-kulturalnych mieszkańców;
Część I	

1. Analiza SWOT	Silne strony /wewnątrz szkoły/	Słabe strony /wewnątrz szkoły/
<p>Odpowiedzi na pytania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jakie są zasoby mojej placówki z punktu widzenia realizacji w niej projektu? 2. Jakie są braki mojej placówki z punktu widzenia realizacji projektu? 3. Jakie zewnętrzne szanse mogą pomóc w realizacji w szkole/placówce tego projektu? 4. Jakie są zewnętrzne zagrożenia dla realizacji projektu w szkole? 	<ul style="list-style-type: none"> - Lokalizacja szkoły: w miejscowości bogatej kulturowo. Tereny te przed II wojną światową były zamieszkiwane przez: ludność polską /ok.52%-40%/ i żydowską /ok.48% do 60%/. Dorobek kultury polskiej widoczny jest do dnia dzisiejszego. Ślady kultury żydowskiej zachowały się jedynie we wspomnieniach. Z okien szkoły widać miejsce, gdzie znajdował się rynek żydowski tzw. Kozi Rynek i Bożnica. - Piątek, znajduje się na terenach, które zapisały się bolesnymi zgłoskami w historii obydwu narodów. 20 km od Piątnicy leży miejscowość Jedwabne. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak pełnej świadomości historii kulturowej naszej miejscowości; - Szkoła nie dysponuje materiałami źródłowymi dotyczącymi historii naszej miejscowości.
	<p>Możliwości /zewnętrzne/</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozyskiwanie informacji od osób związanych z historią, kulturą i religią. (o zachowanie pamięci o historii i religii zadbały jedynie środowiska związane z kościołem katolickim, a pozostałe środowiska nie prowadziły żadnych działań, które zwiększyłyby świadomość dziedzictwa kulturowego na tych terenach obecnie zamieszkujących tu ludzi). - Współpraca z władzami i instytucjami, które dysponują materiałami źródłowymi pomocnymi w realizacji projektu; 	<p>Zagrożenia /zewnętrzne/</p> <ul style="list-style-type: none"> - Być może nie uda się dotrzeć o materiałów źródłowych, na podstawie których będzie można zrealizować program. - Bolesne aspekty historii obydwu narodów i wynikająca z tego wzbudzają niechęć do rozmowy o dawnych czasach.

<p>2. Analiza ryzyka Jak można uniknąć albo przewyciężyć potencjalne zagrożenia dla realizacji projektu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zebrać jak najszersze i jak najbardziej obiektywne materiały źródłowe. 2. W związku z tym, że głównym tematem projektu są uwarunkowania kulturowe, słusznym będzie zaniechanie rozstrzygania sporów historycznych. 3. Jeśli materiał merytoryczny okaże się niewystarczający wydaję się, że należy w takiej sytuacji odstąpić od prowadzonego projektu lub zmienić jego formułę.
Część II	
<p>3. Możliwe problemy <i>Oparte na analizie SWOT problemy, które można rozwiązać realizując projekt edukacyjny.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak pełnej świadomości historii kulturowej naszej miejscowości; 2. Szkoła nie dysponuje materiałami źródłowymi dotyczącymi historii naszej miejscowości. Liczymy, że dzięki naszej pracy zasoby szkoły wzbogacą się o zbiór informacji, dokumentów, zdjęć związanych z przeszłością kulturową Piątnicy. 3. Bolesne aspekty historii obydwu narodów i wynikająca z tego niechęć do rozmowy o dawnych czasach. Być może, jeśli zaniechamy porachunków z historią i skupimy się na aspektach kulturowych pozwoli to na przełamanie niechęci i zbliżenie obu narodów.
<p>4. Identyfikacja problemu</p>	<p>Przedstawienie społeczeństwu Piątnicy spuścizny kulturowej miejscowej społeczności żydowskiej</p>
<p>5. Opis problemu <i>Jak problem się przejawia? Na czym polega jego istota? Jakie jest uzasadnienie podjęcia działań dla jego rozwiązania? Co się stanie, jeśli problem pozostanie nierozwiązany?</i></p>	<p>Brak świadomości, brak wiedzy, niezrozumienie, ksenofobia. Wiele moich rozmów z mieszkańcami Piątnicy wskazuje na zanikanie świadomości historii miejsc, w których żyją. Wydaje mi się, że jesteśmy ostatnim pokoleniem, które jest jeszcze w stanie zachować pamięć o budowlach, obyczajach i ludziach, którzy tutaj żyli. Za kilka lat już nikt nie będzie w stanie wskazać gdzie był Kozi Targ, Karczma "Pod wisienką", Bożnica itd.</p>
<p>6. Charakterystyka grupy beneficjentów <i>Kto odniesie korzyść z realizacji projektu?</i></p>	<p>Poszerzy się wiedza, obecnie i w następnych latach, uczniów gimnazjum w Piątnicy. Jest to młodzież, która nie jest jeszcze ukształtowana w pełni, na której edukację i światopogląd wpływają treści przekazywane m.in. w szkole. Za ich pośrednictwem poszerzy się również wiedza całych rodzin.</p>
Część III	
<p>7. Cel ogólny projektu <i>cel ogólny mówi o kierunku typie podejmowanych działań i pokazuje sposób rozwiązania problemu.</i></p>	<p>Chcemy razem z młodymi ludźmi poszerzyć wiedzę na temat miejsca, w którym żyją, jak również na temat ich przodków, pomóc lepiej zrozumieć siebie nawzajem i otaczający świat. Poprzez zapoznanie z kulturą Piątnicy sprzed wielu lat pragniemy doprowadzić do większego zrozumienia i tolerancji wśród kształconej przez nas młodzieży. Uważamy, że poznanie jest pierwszym krokiem do zrozumienia</p>

/Co chcemy osiągnąć? Przez co?/	
8. Cele bezpośrednie /szczegółowe/ projektu <i>cele szczegółowe to kroki do osiągnięcia celu głównego. Muszą być konkretne, mierzalne, realistyczne, określone w czasie.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - pokazanie architektury Piątnicy sprzed wojny (architektury polskiej i żydowskiej); - uświadomienie wielokulturowej przeszłości naszej miejscowości; - uświadomienie młodzieży gimnazjalnej możliwości współistnienia dwóch kultur w tak małej miejscowości; - zapoznanie z kulturą żydowską, z podstawami religii i historii żydowskiej - wyszukanie analogii do religii katolickiej - ukazanie wielości kultur występujących w najbliższym rejonie (katolickiej, prawosławnej, żydowskiej)
9. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów <i>Konkretne przedsięwzięcia, formy i metody pracy, ramy czasowe, grupy odbiorców.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - zebranie relacji od świadków, zebranie dokumentów, fotografii, wspomnień; - prowadzić będziemy samodzielnie poszukiwania w archiwach, zasobach muzealnych oraz różnego typu publikacjach informacje na temat historii Piątnicy; - odnalezienie i lokalizacja śladów w terenie; - utrwalenie - wystawa dokumentów; - wycieczki tematyczne po terenie: Łomża i Tykocin - zwiedzanie zabytków, cmentarzy żydowskich i miejsc pamięci; - odtworzenie na podstawie zgromadzonych materiałów wyglądu naszej wsi sprzed II wojny światowej; - zaprojektowanie i wydanie ulotek o wielokulturowym dziedzictwie miejscowości; - zaproszenie mieszkańców na prezentację zebranych dokumentów i makiety Piątnicy; - zorganizowanie konkursu wiedzy dotyczącej tradycji i kultury żydowskiej; - na bazie zabranych materiałów stworzenie prezentacji multimedialnej; - zorganizowanie spotkania na temat praw człowieka;
10. Rezultaty	
10.1. Rezultaty „twarde” rezultaty „twarde”, które można określić ilościowo.	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie makiety Piątnicy z architekturą polsko-żydowską sprzed II wojny światowej; - stworzenie albumu prezentującego życie i kulturę ludności piątnickiej sprzed wojny; - wydanie ulotek o wielokulturowym dziedzictwie miejscowości; - ekspozycja zebranych dokumentów, zdjęć;
10.2. Rezultaty „miękkie” Rezultaty „miękkie”, to te, które trudno określić ilościowo, związane są ze zmianą w zakresie wiedzy,	<ul style="list-style-type: none"> - nauczenie tańców żydowskich; - zapoznanie z muzyką żydowską; - poszerzenie wiedzy o zabytkach kultury żydowskiej; - odkrycie wielokulturowej historii miejscowości Piątnica - przywrócenie pamięci o wielokulturowym dziedzictwie - poznanie tradycji i kultury żydowskiej i wykorzystanie tej wiedzy

umiejętności, postaw, świadomości. Mogą być krótkoterminowe i długoterminowe, odroczone w czasie.	w szukaniu odpowiedzi na pytania o wartości uniwersalne: wolność słowa, sprawiedliwość, odpowiedzialność, dobroczynność
Część IV	
11. Ewaluacja; <i>Planujemy, w jaki sposób zbadamy poziom osiągnięcia celów projektu. Określamy metody i narzędzia.</i>	Zmierzenie w krótkim okresie czasu osiągnięcia celu możliwe jest jedynie w bardzo wąskim zakresie. Dotyczy jedynie głównej grupy docelowej, jaką jest młodzież gimnazjalna. Dla zbliżenia kulturowego obu nacji konieczne są działania długofalowe i ten projekt powinien stanowić jeden z pierwszych kroków do prowadzenia takich działań.
12. Zasoby niezbędne do realizacji projektu. Określamy materialne i niematerialne zasoby niezbędne do realizacji projektu.	<ul style="list-style-type: none"> - materiały źródłowe dotyczące historii naszej miejscowości. - informacje, relacje, wywiady, dokumenty, zdjęcia związane z przeszłością kulturową Piątnicy.
13. Partnerzy Potencjalni partnerzy, którzy mogą wesprzeć realizację projektu.	<ul style="list-style-type: none"> - miejscowa ludność, dawni mieszkańcy tego terenu lub ich potomkowie zarówno pochodzenia polskiego jak i żydowskiego oraz ich zbiory prywatne pamiątek, dokumentów, zdjęć itp; - organizacje samorządowe; - Muzeum Północno -Mazowieckie w Łomży; - Wojewódzki Inspektorat Konserwacji Zabytków;
14. Metody pozyskania partnerów Sposoby, które pozwolą nam zaangażować partnerów do działań na rzecz naszego projektu	<p>Będziemy zwracać się z oficjalną bądź też nieoficjalną prośbą do instytucji państwowych, samorządowych, organizacji społecznych oraz osób prywatnych o udostępnienie dokumentacji historycznej, posiadanych zbiorów oraz wszelkich innych materiałów związanych z historią Piątnicy. Jeśli stanie się możliwe szersze zaangażowanie w. w. instytucji, ich udział zostanie wyeksponowany w finalnych przedsięwzięciach wynikających z realizacji projektu.</p> <p>Zamierzamy zaangażować osoby prywatne zwłaszcza związane ze środowiskami żydowskimi do udzielenia wykładów i prelekcji dla uczniów naszej szkoły. Pragniemy również zaangażować organizacje społeczne i samorządowe do konkursów wiedzy.</p> <p>Do konsultacji nad poprawnością merytoryczną tworzonej przez nas makiety Piątnicy, pragniemy włączyć Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i pracowników Muzeum Północno -Mazowieckie w Łomży.</p>
15. Budżet projektu Budżet zadaniowy lub rodzajowy	<p>Szacunkowe koszty dotacji obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup materiałów niezbędnych do stworzenia makiety i do wyeksponowania jej w gablocie; • wywoływanie zdjęć, • oprawienie zdjęć i materiałów informacyjnych w antyramy, • wydatki związane z wycieczką, • wykonanie albumu, ulotek; • zwrot kosztów dojazdu, obiad dla wykładowców

Okolo 5.000 zł. / pięć tys. PLN/

Koszty własne:

- Dysponujemy dobrą bazą lokalową;
- Projekt zyskał poparcie dyrekcji i może liczyć na szerokie wsparcie kadry nauczycielskiej miejscowego gimnazjum;
- Gimnazjum jest przygotowane od strony technicznej i logistycznej;

Ostateczny koszt zależy będzie od zakresu pozyskanych materiałów i od zaangażowania partnerów projektu.

PROJEKTY EDUKACYJNE DLA GIMNAZJUM

Przykład drugi

Autor: Renata Maria Krynica

Miejsce realizacji: Publiczne Gimnazjum w Miastkowie

Tytuł projektu: Polska miejscem dialogu kultur, religii, tradycji

Skrócony opis:

Projekt zakłada przeprowadzenie cyklu działań edukacyjnych mających na celu przybliżenie społeczności uczniowskiej i lokalnej bogactwa kulturowego i religijnego naszego kraju. W ramach projektu zostaną przeprowadzone lekcje WOS i godziny wychowawcze. Zorganizowane będą wystawy oraz konkursy tematyczne. Planuje się zaproszenie gości z kręgu kultury żydowskiej i cygańskiej. Przewidziana jest również impreza środowiskowa i wycieczka Szlakiem Tatarskim.

Część I

1. Analiza SWOT:

Silne strony (wewnątrz szkoły):

- Przygotowanie nauczyciela- uczestnictwo w kursie „Wielokulturową ścieżką”
- Gotowość innych nauczycieli do wsparcia projektu
- Przychylność dyrektora szkoły
- Zainteresowanie i deklaracje uczestnictwa młodzieży
- Silne poczucie wartości tradycji lokalnej, w tym konkretnym przypadku „Kurpiowszczyzny”

Słabe strony (wewnątrz szkoły):

- Niski poziom wiedzy uczniów na temat mniejszości narodowych, etnicznych i etnograficznych zamieszkujących kraj
- Ograniczenia czasowe przy niektórych zadaniach związane z godzinami dowozu młodzieży
- Konieczność zaangażowania uczniów różnych klas i nauczycieli

Zewnętrzne możliwości:

- Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury
- Możliwość zaproszenia interesujących gości - prelegentów
- Wsparcie ODN w Łomży
- Utożsamianie się środowiska z lokalną kulturą i tradycją

Zewnętrzne zagrożenia:

- Ewentualny opór środowiska lokalnego związany z ksenofobicznym podejściem do tematu mniejszości narodowych, a szczególnie Żydów w Polsce
- Brak środków finansowych na realizację projektu

2. Analiza ryzyka:

W związku z tym, że projekt dotyczy tematów „drażliwych” jak stosunki Polsko – Żydowskie, należy przygotować młodzież w mniejszych grupach na godzinach wychowawczych, przedstawiając im cele realizacji projektu.

Część II

3. Możliwe problemy:

- Bariera strachu przed kimś/ czymś obcym, brak otwartości uczestników projektu
- Brak rzetelnych informacji na temat mniejszości narodowych lub niski poziom wiedzy o mniejszościach
- Słaba współpraca środowiska lokalnego ze środowiskiem szkolnym w tym obszarze tematycznym

4. Identyfikacja problemu:

Niski i często stereotypowy poziom wiedzy o wielokulturowości Polski, zarówno wśród młodzieży jak i dorosłych. Brak akceptacji inności w każdym tego słowa znaczeniu.

5. Opis problemu:

- ✓ Nieufność w stosunku do wszystkiego, co inne, obce, nieznanne
- ✓ Odnoszenie się z dystansem do zachowań obcych na swoim terenie
- ✓ Preferowanie lokalnych, znanych i sprawdzonych elementów tradycji i kultury

Realizacja projektu będzie pozytywnie wpływała na otwarcie młodzieży na bogactwo tradycji i różnych kultur Polski i Europy. Działania projektu pomogą w kształtowaniu u uczestników pozytywnej postawy w sytuacjach wyjazdów, kontaktu z obcokrajowcami itp. Jeśli w szkole nie zostaną podjęte takie działania, to prawdopodobnie młodzież przejmie od starszych i przekaże następnym pokoleniom nieufne i stereotypowe podejście do obcych kultur i tradycji.

6. Charakterystyka grupy beneficjentów:

Adresatami projektu są:

- uczniowie gimnazjum - 230 osób,
- członkowie społeczności lokalnej, charakteryzujący się niskim poziomem wykształcenia, którzy w większości zajmują się rolnictwem lub pracą na stanowiskach robotniczych – ok. 500 osób

Część III

7. Cel ogólny projektu:

Kształtowanie postawy tolerancji przy jednoczesnym poczuciu wartości własnej (Kurpiowszczyzny) kultury i tradycji

8. Cele bezpośrednie:

- Wzbudzenie ciekawości poznawczej dotyczącej obecności innych kultur na terenie gminy i województwa
- Zaangażowanie uczniów, nauczycieli i rodziców w poznawanie konkretnych przykładów i współpraca tych podmiotów
- Wzmocnienie więzi wewnątrz zespołów klasowych refleksja na temat miejsca innych narodowości w historii naszego kraju
- Uświadomienie sobie i próby pozbycia się stereotypów w traktowaniu innych

9. Działania podejmowane w ramach poszczególnych celów:

- ⇒ Lekcje wychowawcze na temat mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce
- ⇒ Lekcja WOS na temat holokaustu
- ⇒ Wystawy i konkursy
- ⇒ Spotkania z przedstawicielami innych kultur

⇒ Impreza środowiskowa „Dzień Rodziny”

⇒ Dni tematyczne

⇒ Wycieczka Szlakiem Tatarskim

10. **1.Rezultaty twarde:**

- Scenariusze lekcji WOS i godzin wychowawczych
- Programy spotkań, program imprezy
- Regulaminy konkursów
- Wystawy szkolne

10.2.Rezultaty miękkie:

- ✓ Zmiana postaw w stosunku do mniejszości narodowych i etnicznych
- ✓ Zdobywanie wiedzy o kulturze Tatarów i Żydów
- ✓ Przenikanie treści do świadomości uczestników projektu
- ✓ Pozbycie się stereotypowego myślenia o mniejszościach

Część IV

11. **Ewaluacja**

- ◆ Analiza dokumentacji zdarzeń strony internetowej, dzienników zajęć (tematy i liczba uczniów) list obecności dorosłych, wyników konkursów wiedzy, itp.
- ◆ Analiza wytworów projektu: prac uczniów i nauczycieli
- ◆ Sondaż opinii uczestników projektu

12. **Zasoby niezbędne do realizacji projektu**

1. Materialne: środki finansowe na pokrycie kosztów poszczególnych działań projektowych
2. Niematerialne: nieodpłatne użyczenie Sali GOK oraz Hali sportowej

13. **Partnerzy**

- GOK w Miastkowie

- Wójt Gminy Miastkowo
- Sponsorzy

14. Metody pozyskiwania partnerów

Zwrócenie się z prośbą, wyjaśnianie istoty projektu, przekonywanie o wadze interwencji, którą on zapewnia.

Zdjęcie zrobione w synagodze tykocińskiej